

DUNĂREA DE JOS

249
DECEMBRIE
2022

consiliul județean galați ● centrul cultural „dunărea de jos“

Festivalul de Datini și Obiceiuri
de
Crăciun și Anul Nou

Tudor Pamfile

Invitat special

Gheorghe Turda

Spectacol oferit de **Consiliul Județean Galați**
prin **Centrul Cultural „Dunărea de Jos“**

revista

DUNĂREA DE JOS

EDITOR: CONSILIUL JUDEȚEAN GALAȚI

PREȘEDINTE: Costel FOTEA

CENTRUL CULTURAL DUNĂREA DE JOS

MANAGER: Vali Viorel SANDU

REDAȚIA:

Redactor șef: Florina Zaharia

Redactori: Alina-Simona Dragomir, Laura Dumitrache,

Eduard Mihalcea, Adrian Doru Nica, Costel Radu.

Responsabilitatea pentru conținutul opiniilor, argumentelor sau părerilor aparține, în exclusivitate, autorilor. Materialele primite, publicate sau nepublicate, nu se înapoiază. Redacția revistei nu împărtășește întotdeauna ideile conținute în textele publicate. Alte detalii despre activitatea Centrului Cultural „Dunărea de Jos” Galați pot fi aflate pe pagina web a instituției (www.ccdj.ro) sau pe pagina de facebook: *Centrul Cultural Dunărea de Jos Galați*. Arhiva parțială a revistei se regăsește pe site-ul instituției. Revista *Dunărea de Jos* este membru APLER (Asociația Publicațiilor Literare și a Editurilor din România).

REDAȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA:

Str. Domnească, nr. 61, cod: 800008, tel. 0236418400, fax. 415590,

e-mail: office@ccdj.ro

ISSN: 1583-0225

Revista poate fi procurată de la sediul redacției.

Aceasta poate fi citită integral și gratuit în arhiva sa:

https://www.ccdj.ro/editura_revista.html

Festivalul de Datini și Obiceiuri de Crăciun și Anul Nou

„TUDOR PAMFILE”

ROMANIA
CONSILIUL JUDEȚEAN GALAȚI

ARHIEPISCOPIA
DUNĂREA DE JOS

CENTRUL CULTURAL
„Dunărea de Jos”
GALAȚI

PREMIERĂ
Festivalul de Datini și Obiceiuri
de
Crăciun și Anul Nou
Tudor Pamfile

Invitat special
Gheorghe Turda

Sâmbătă, 17 decembrie 2022, ora 16.00
Sala Sporturilor
INTRAREA LIBERĂ

Rezervarea locurilor se face pe bază de invitație.
Invitațiile se găsesc la sediul Centrului Cultural „Dunărea de Jos”
Str. Domnească, nr. 61 (între orele 8.00 - 16.30)
Tel: 0236 415590 E-mail: office@ccdj.ro

Spectacol oferit de **Consiliul Județean Galați**
prin **Centrul Cultural „Dunărea de Jos”**

Vă invităm la
Festivalul de Datini și obiceiuri de Crăciun și Anul Nou
„Tudor Pamfile”

17 decembrie 2022
ora 16:00
Sala Sporturilor

18 decembrie 2022
Arhiepiscopia Dunării de Jos

Vali - Viorel Sandu - managerul Centrului Cultural „Dunărea de Jos” alături de un meșter popular prezent la Sărbătorile Sfântului Apostol Andrei

Sărbătorile Sfântului Apostol Andrei

Târgul Meșterilor Popolari

Miercuri, 30 noiembrie 2022,
s-a deschis „Târgul Sfântului Apostol Andrei”, organizat de
Centrul Cultural „Dunărea de Jos” Galați, în Grădina Publică,
unde în perioada 30 noiembrie – 4 decembrie au fost prezenți
meșteri populari din diferite zone ale țării, iar în fiecare seară au avut loc
spectacole de muzică populară susținute de artiști celebri ai folclorului
național.

**Viorica
Macovei**

**Ansamblul Folcloric
„Doina Covurluiului”**

**Ansamblul Folcloric
„Doina Covurluiului”**

Octavian Mihalcea

Ceremonii fastuoase ale metaforei

O
sălbăticiune
în exil

Noua carte de versuri a Simonei Trifu, *O sălbăticiune în exil* (Editura Anconeum & Analepsie, București, 2022), cu binevenite ilustrații semnate de Alex Ivanov, ne propune un neîncetat spirit enigmatic, mereu în căutarea completărilor în vederea doritei continuări apoteotice. Filonul mărturisirii are virtuți incandescente, a căror varietate induce metamorfoze copleșitoare. Reamintirea anumitor episoade dramatice e împărțită între revoltă, tandrețe și intuirea forței de a transforma traseele sufletești. Poeziile Simonei Trifu inventariază cu tenacitate date existențiale mai mult sau mai puțin supuse transfigurării, totul ajungând adeseori în proximitatea ceremoniilor fastuoase ale metaforei. Afectivitatea va avea mereu ceva tainic, supus încercărilor. În același timp, nonconformismul este evident. Originalitatea versurilor din *O sălbăticiune în exil* conduce pe căi radicale. Vrajile iubirii au valențe famelice.

Vom detecta instinctul elevat propriu căutării unei compatibilități fundamentale: *Taina turnului și umbra ta,/ construite în dagherotipul inimii mele fragile./ Te-am căutat pe sub pleoape, la celălalt capăt al ploii .../ E ziua păsării vals și trebuie să te învăț despre albastru,/ ca să-mi poți scoate rochia/ și să mă vezi goală, precum o peniță./ O replică la un exod de plăceri rafinate./ Un preludiu de Can Can,/ într-o sală săracă în aplauze,/ bogată în fresce cumiști,/ ce-ți rostesc a-tot-știutor numele (Dagherotip).*

Călătoriile onirice nasc revelații situate între viață și moarte. Aici mai găsim caracterul de tranziție între material și spiritual. Dragostea provoacă și tulbură, neabătută pasiune spre irumperi forte. Ochiri magnetice accentuează actul atracției. Valorile inimii dau sens existenței, în aceeași măsură în care neliniștile se înmulțesc. Odată cu aceste poezii avem senzația că regiuni de dincolo de noi invadează orizontul. Ape

elementare determină sensibilitatea majoră a poetei. Sentimentele au întotdeauna dorința triumfului. De peste tot se aud ecourile unei greu descriabile forme de putere. Prin vers, eliberările parcă sunt mai la îndemână. Uciderile simbolice și creația constituie un binom ce întotdeauna a catalizat interiorul artistic. Se detașează o fixare pe tendința de a cuceri, accentuată individualizare a domeniului sublimărilor artistice: *Pasărea cu clonț de rubin engramată în cuibul de cuie,/ acolo unde dorul i-i casă și unde zmeii se adapă./ Tăvi de jăratec îmbietoare ne pândesc pe toți,/ în nopți desuete de octombrie./ Început timid cu iz de gutui pârguite/ și aripi strivite între zăbrele./ Clonțul de rubin încântă vulturi./ Candoarea mierlelor poposite pe acoperișul tău./ Casa noastră din copacul vrăjit,/ casa ta din șindriile de brad, ostenite poveri sub timp,/ casa mea din lut frământat în ruminații anancaste./ Vrejul ce ne-mpresoară mintea/ și ne întunecă luciditatea efemeră a acestui supliciu./ Un dor acut, un scâncet de leagăn,/ brațe triste agățate de luna ce ne dezmiardă./ Temerare gânduri, iscoditori cercetași mi-ai trimis pe cărări./ Căpriori mesageri devotați susură amăgirea. (Engrama cuibului de cuie).* Creativitatea Simonei Trifu pune în scenă elanuri furtunoase, problematizări lirice dorind să exploreze culmile. Acest univers ideatic ne pregătește pentru tot ceea ce se poate întâmpla pe un drum al complexității. Din când în când, muzici insurgente animă pașii printre simbolurile unui timp pasional. De asemenea, energia se integrează unor amalgamări fantastice neocolite de primejdii. Persistă o neabătută încredere în biruința finală. Imprevizibilul instinctual și rațiunea cazonă coexistă ca două măsuri dintr-un tot dispus a înfrunța intemperii radicale. Asistăm la atragerea pasiunii în turbioane cu deosebită amplitudine. Aici, riscurile țin de principiul vital, ambivalențele dezlănțuindu-se inopinat. Marea curiozitate a spiritului va fi pusă în slujba manifestărilor eliberatoare. Variatele aspectări penetrante din poezia Simonei Trifu au caracter ireductibil. Uitarea este exclusă, în circumstanțele acestui lirism vulcanic profesat în carte. Soarele se retrage uneori în intimitatea copacilor umbroși. Alchimizarea esențelor poetice poate conduce la săgetări ce parcurg bestiarii. Disparițiile programate au drept scop resurecții viitoare pline de aspectări tonice. Prin labirintul versurilor scrise de Simona Trifu găsim viziuni existențiale profund spectaculoase, reînnoiri ale străfundurilor, accentuate dorințe care vizează ardent împlinirea. Emoțiile au darul să modifice unele aspecte din realitate. În perioada crepusculului oglinzilor, incandescența florală se va axa mai mult pe ceea ce ar fi putut să fie dacă ... „Fotografii” trecute ivesc frământări cu patină juvenilă, totul fiind predispus unor sincronicități flagelante: *Curge rumeguș din păpușa ta preferată./ Acea pe care ai lăsat-o pe balconul de sticlă,/ în cutia cu acareturi,/ unde un motan bătrân mai toarce din când în când,/ atunci când își aduce aminte./ Numerele mașinilor se dilată/ și se contopesc într-o interpretativitate uitată la infinit./ Plâng. Îmi plâng păpușa. Îmi plâng rumegușul./ Visele întreșesute cu hârtie de ziar din Cartea Roșie./ Cascada dorințelor erotice abundă în chiote tinere,/ ascunse de uși răsignite în vecernie (Păpușa mea cu rumeguș).* Hipertrofierea angoasei are capacitatea de a dicta ritmul poeticității. Importanța dorului e pusă în relație cu natura convulsivă a extincției. (Auto)sacrificial, tabloul inimii pe un altar închinat lui Saturn. Poate că vechile răni s-ar cicatriza cu ajutorul celor petrecute astăzi. Atunci, turnul s-ar înălța până spre limita superioară a spiritualității vulturești. Persistența abisalei vibrații are corespondență directă cu intensitatea revoltei, cu duritatea cromatică a piramidelor ce iau naștere pe malul mării învolburate. Iele dominante stăpânesc tot acest câmp de acțiune lipsit de conformism. Foarte mult contează clipa care descompune, pentru a edifica ulterior. În volumul poetei mai impresionează o specială arhetipalitate a eclecticismului: *Tremorul firelor de maci bate în pleoape a vuiet./ Doream să fiu florăreasa ta de luni dimineată./ M-ai încins cu zahărul ars din acadele./ Am creat o ghirlandă de licurici și ai râs./ Privesc cu ochii trecuți prin câmp de secară./ Fugim înghesuși în locomotiva bătrână,/ rostul e-n noi, sub condurul stâlcit./ Lighioane mă vor și ție și-e frică./ Sub crema de clown stau riduri de câmp auriu./ Solfegiază-mi tăcerea-n bătaia puștii,/ când chiar și teroarea e geamăt de dor./ Pieptăn livezi pe ascuns./ Sinestezia buzelor noastre/ răsună într-un portocaliu aprins./ Totul îmi pare automatism,/ zona ta antică, în care cu regularitate mă duci,/ cu ochii legați și tălpile roase de drum. (Pieptăn livezi).* Subiectivitatea debordează de farmec feminin, scoică trăitoare printre acorduri puternice. În volumul *O sălbăticie în exil*, jocul cu păpuși ia valoarea călătoriei până la frontierele necunoscutului. Accentele tulburătoare ale poeziilor Simonei Trifu sunt rodul unui „modus vivendi” dăruit voluptăților expresiei.

Între litanie și persuasiune lirică

Se pare că editura Printech București a câștigat un client serios, care în decursul unui an a tipărit aici două volume de poezie - **Stări de alertă** și **În alertă**, ambele în 2022, după ce publicase în 2021, tot aici, volumul de poezie **ÎNTOARCE-TE!**

Mi-au parvenit toate aceste trei cărți semnate de preotul Ionel Rusu din Galați și n-am ezitat a le parcurge, nu doar datorită insistenței autorului cât și datorită titlurilor însoțite de ilustrațiile sugestive semnate de Sorina Vădeanu.

Impresia ce stăruie în mintea mea, chiar după o oarecare vreme de la finalizarea lecturii, este că poetul Ionel Rusu are predispoziție evidentă pentru versuri tematice.

De pildă, volumul **Întoarce-te!**, 2021, este un lung îndemn, o lungă chemare, bogată în ademeneli imagistice adresate diasporenilor, dezrădăcinații care au sugerat marcarea anului 2021 ca an al satului românesc pustiit de vitalitatea tinerilor. Tema volumului este, desigur, „o pledoarie cuviincioasă pentru întoarcerea sau neîntoarcerea în țară a românilor care au fost forțați de împrejurări neplăcute sau de bunăvoie au luat calea înstrăinării inevitabile”.

Aproape că nu mai rămâne nimic de spus despre carte după cuvântul autorului care face precizări, organizează și coordonează lectura, explică ideea centrală, arată „strigătul de durere și de dragoste pentru oamenii valoroși pe care viața îi pierde”.

Cartea este un „un dar al lui Dumnezeu în vremuri de criză duhovnicească”... „o meditație la reflectare profundă asupra binecuvântărilor pe care neamul românesc le-a primit și le primește de sus, în urma răstignirilor de tot felul”. Cuvântul autorului se transformă, pe nesimțite într-o omilie, o litanie. El amintește de predosloviile cronicarilor care se simțeau obligați să-și explice opera și să-și justifice intenția scriitoricească.

Dialogul din lungul poem poate fi receptat ca unic text al volumului, dat fiind că lipsesc titlurile sau ca poezii independente, dat fiind că pe fiecare nouă pagină textul începe cu majusculă, iar ideea se încheie odată cu ultimul vers. Absența titlurilor este justificată de faptul că fiecare secvență se înscrie perfect în semnificația titlului dat cărții. „*Întoarce-te!*” devine un leitmotiv și un strigăt, o implorare, iar motivele justificative pentru un asemenea act al revenirii la vatra satului sunt când romantic-idilice, când obiectiv-realiste, alcătuiind împreună o imagine complexă a satului românesc, a țării părăsire, abandonate, dar atât de generoasă în ofertele ei de veacuri. „Pretutindeni este bine, dar nicăieri nu-i ca acasă.”

„Să te întorci acasă, /până nu-i prea târziu,/ispitele te sapă./Ești așteptat la masă,/În satul tău pustiit./Să te întorci în țară,/La ceasuri noi de seară,/Te rog, pentru a mia oară,-Vino, măcar la primăvară!//Să te întorci în dimineți,/Ca barza chioară prin livezi,/Și dorul să te prăpădească,/Măcar în prima zi de vară./Iată cum ninge cu petale de flori/Pe covorul neobosit al ierbii/Care sărută Epitaful Domnului/Pus pe mormânt...”

Ambiția autorului este de a dezvălui emigrantului român „taina locului” și o face cu râvnă și persuasiune, inventariind în corpore elementele unui univers mirific, cel al patriei triste, dar cu potențiala fericire moștenită de la Dacia Felix, gata să se devoaleze rătăcitorului chemat acasă. Un iz din jalea transmisă de versurile imperative ale lui Radu Gyr pare a se insinua odată cu adresarea directă către Ion, Gheorghe, Vasile, Costică și Maria. „*Întoarce-te!*” reiterează celebrul îndemn la revoltă „*Scoală-te, Gheorghe! Scoală-te, Ioane!*”, căci întoarcerea poate fi o formă de sculare, de trezire, de conștientizare a incredibilei nevoi de recuperare a națiunii ce a intrat în exodul pustiitor de țară.

„Să te întorci măcar la Paști...”, „*Întoarce-te până-n Crăciun...*”, „*Să te întorci, e bine și de sărbători, Odată cu cocoșul cel vioi ce strigă-n zori:*

Sculați-vă!...”, „*Ioane, vin 'acasă/cât îi soare/ să nu te răzgândești...*”, „*Întoarce-te acasă, Gheorghe, din străini/că oile de lup pășună lângă stâni!*” ..., „*Marie, hai acasă, urlă vântul!...*”, „*Vasile, ai femeie de iubit/și scumpe-odrasle de-ngrijit.*” ..., „*Tu, Gheorghe, ai grădină de plivit/și buruieni cât gardul de prășit!*”

Dramatismul acestei patetice chemări acasă, la rostul fiecăruia, crește odată cu adresarea colectivă:

„VENIȚI, Ion, Vasile, Gheorghe și Maria,
Că pâinea are gust și-n România
Alături de părinți și frați.”

Ideea este susținută de cuvintele autorului, decupate din propriul său cuvânt prefațator și plasate pe coperta a doua: „Deșteaptă-te române și creștine drag, acolo unde întâlnești iertarea pascală, candela cu feștilă rugătoare, untdelemnul faptelor bune, sfânta pace din sfințele biserică și mănăstiri, dar și văzduhuri, făclia de Paște, pământurile stropite cu aghiazmă, grădina cu flori și lanurile de grâu, aerul limbii vechilor cazanii și anotimpurile vieții confrăților tăi de la răspântii de timp.”

Imaginile poetice menite a descrie frumusețile patriei sunt emblematică, fiind recuperate și relansate, fie din literatura populară fie din literatura religioasă. Cert este că împreună alcătuiesc un instrumentar liric descriptiv complet, cu ajutorul căruia se recompune complexitatea Patriei. Fiecare imagine devine argument în favoarea întoarcerii acasă, astfel încât pledoaria capătă valențe persuasive indiscutabile. „Să te întorci în țară/ cu zânele de primăvară/ și molcome lalele să-ți zâmbească/ dincolo de mareața glastră/în cerdac.” Sau: „Să te întorci la ulița copilărească”... „la zarzărul ce-a zămislit...”, „la maica ce puneă făina la dospit...”, „la casa părintească că-i gata să se prăbușească...” etc. Un univers în degradarea cauzată de părăsire, abandon, uitare. Preotul și poetul s-au întâlnit în spațiul delicat și grav al iubirii de neam și țară și au găsit ca limbaj comun, versurile.

Cartea părintelui Ionel Rusu se citește cu ușurință, cu plăcere și tristețe. Cei vizați pot simți vinovăție pentru că s-au îndepărtat de obârșii sau pot avea revelația regăsirii unui rost și a unei identități. Cât despre ceilalți, reacțiile lor pot fi tributare fie recunoașterii unei realități întristătoare pentru țară, fie convingerilor legate de rostul omului în lume. Oricum ar fi, versurile preotului poet transmit curățenia sufletească a autorului și înălțimea lui spirituală.

Demersul liric susține ambele sale

ipostaze, aceea de scriitor atent la problemele cu care se confruntă societatea românească și mai ales de păstor vrednic al turmei sale și în această frumoasă notă se încheie lungul său poem de persuasiune patriotică:

„Întoarce-te de Paști și de Crăciun,/Să-ți amintești când erai bun /Și iertător de neprieteni.
//...Întoarce-te la gândul cel curat/La secerat, la semănat.../Întoarce-te pentru prescură/A treia zi după Scriptură./Întoarce-te cu gândul sfânt/
Și fă din fiecare zi Crăciun,/ Întoarce-te la ouă roșii, cozonaci/Și fă din fiecare zi un Paști./
Întoarce-te la casa cu vitralii/Și fă din fiecare zi Rusalii, Amin!”

„În alertă”, volum apărut în 2022, dezvoltă un alt aspect devenit temă preponderentă în societate și artă, inclusiv în literatură. Căci ea, literatura, ca oglindă a realităților lumii, nu putea ignora o atare resuscitare a unei poetici, anume poetica măștii. Ea vine chiar din ancestral și o cunosc toate civilizațiile. Masca actualității însă, este hidoasă și insuportabilă, nu pentru aspectul ei, de altfel-inofensiv, ci pentru conotațiile pe care le induce. Carnavalul care provoacă, de regulă (inclusiv cel ritualic) delicii relaxante, amuzament și satisfacții artistice, se transformă acum, cu ajutorul măștii medicale, într-o mascaradă extinsă la nivelul mapamondului.

Ionel Rusu păstrează viziunea atotcuprinzătoare asupra lumii și indică, fără parcimonie, toate semnele degradării umane, toate formele viciate ale pierderii sinelui sub bucata de textilă impusă de restricțiile sanitare.

Masca e instrumentul alertei care produsese izolarea. Alerta creează noi perspective și percepții asupra sinelui și a vieții, asupra rostului și a menirii pe pământ. „Celebrul roman al existenței”, atrage atenția autorul, devine „un roman al rezistenței în uzură.” Alerta produce suspensia timpului, dar întărește credința, căci „cu toate acestea, timpul și spațiul se sfințesc din ce în ce mai mult, oamenii îl simt pe Dumnezeu cum le întinde brațele la modul sublim, umplând golurile de sub Pantocrator.”

În tăcerea alertei convorbirea cu Dumnezeu e mai strânsă, mai apropiată, mai intimă, până într-atât încât i se poate confesa despre „o pustietate care îmi amenință sufletul.” Dar forța interioară acționează brav, „îmi dau masca la

o parte/ lepădându-mă de ea de trei ori, /precum pruncul la Botez de satana./ Mă împreunez, tot de trei ori,/cu Adevărul care/cu iubire îmi zâmbește”, iar deșertul și deșertarea de sine „se preschimbă instant”....., într-o pajiște cu albăstrele aurii”.

Într-adevăr, așa cum a dezvoltat în cuvântul său, autorul finalizează fiecare poezie într-o notă optimistă, prin care urmărește „salvarea multora de la împrăștiere și griji mărunte.” Criza duhovnicească nu se poate rezolva prin literatură, dar cu siguranță ea poate fi mai ușor traversată prin călătoria lirică la care-și invită preotul-versificator cititorii, dorindu-i să fie doxologici și martori în biruința lui Hristos.

De remarcat o poetică a privirii, a gestului personal, abia sesizabil, dar care conferă eului liric un rol actoricesc. Preotul și ipostaza sa de poet se află într-un **centrum mundi** de unde continuă să păstorească, iar gesturile sale, chiar cele mai mărunte, se încarcă de semnificații rituale.

„De-atâtea măști / nu se mai vede la orizont soarele! / când ne dă binețe,/de-atâtea măști/sinceritatea-i îngropată/ ca securea după război.” Iată o viziune oarecum similară cu aceea plăsmuită de Marin Sorescu în drama sa inspirată din mitul biblic al profetului minor Iona. Acolo, burțile tăiate de pește se multiplică la infinit reeditând universul carceral cu iluzia eliberării. Aici, universul prefigurată de Ionel Rusu este unul al măștilor care obturează până și lumina soarelui, nu doar autenticitatea spiritului uman.

Evadarea posibilă, așa cum sugerează imaginea finală a unei secvențe poetice, dă răspuns întrebării legitime survenite, „unde să evadez, unde oare?” E un răspuns-revelație: „în sufletu-mi! Acolo unde Dumnezeu îmi odihnește fericirea pe care o caut fără măști...” Sesizăm din nou asemănarea cu optimista replică soresciană din finalul dramei Iona: „Răzbin noi, cumva, la lumină!”

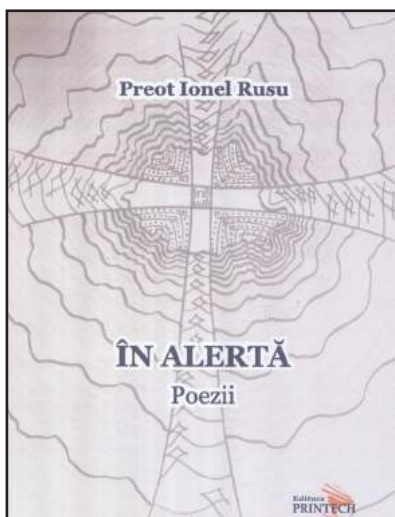
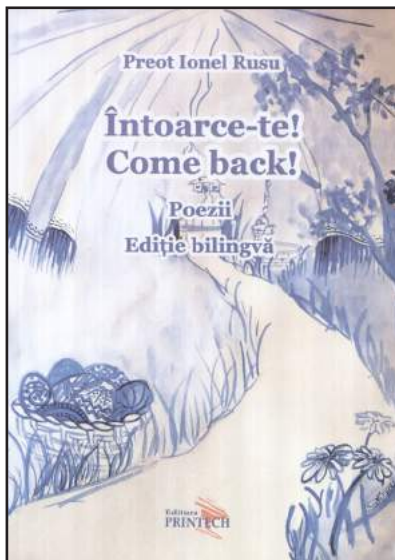
Stări de urgență, 2022, „nu are o viziune apocaliptică, ci invită prin mesaj pe cititor la o recalibrare religioasă morală și încearcă să-l învețe să se folosească duhovnicește de pagubele economice dureroase ale pandemiei pe orizontală, să prospere pe planul verticalei în relația cu Dumnezeu, să-și normalizeze relația cu semenii, meditând mai mult la verbul **a fi** decât la **a avea**, ca un alt imperativ al istoriei, arată părintele Ionel Rusu în cuvânt înainte al autorului.

Nu avem altceva de făcut decât să lecturăm ca atare volumul, căci cheile de lectură ni le-a dat chiar autorul. El este cel care plasează creațiile în genul liricii sapiențiale și spirituale, căci tema lor, pandemia anilor 2020 este „o grea piatră de încercare a omenirii”. Tot el face o descriere clară a volumului:

„Cartea emană o stare de spirit creată de majora provocare contemporană. Fiecare poezie este un monolog interior care vibrează în zbuciumul tuturor celorlalți. Cititorul este invitat

să se hrănească cu reflecții care țin de moarte și de viață, fie biologică, fie spirituală în Iisus Hristos. Crizele de orice tip care amenință umanitatea au și un dublu rol pozitiv, să ajute pe fiecare să priceapă unde a greșit și să primească balsamul de care avea nevoie pentru vulnerabilitățile proprii.”

Multitudinea verbelor la conjunctiv induce ideea unei doxologii proprii absolut impresionante, nu doar pentru că inventariază la modul riguros unei profunde cunoașterii a multiplelor forme de încălcare a cuvântului lui Dumnezeu, ci și prin sinceritatea confesiunii, căci propunându-și aceste „să-...uri”, își recunoaște minusurile în raport cu preceptele divine și își propune corectarea lor. În fapt, această auto-doxologie este un ghid doxologic pentru uzul oricărui creștin dornic să primească „îndreptările” Lui. „Să-l redescopăr pe Dumnezeu/ pe care L-am scos din ecuația vieții mele,?Piatra cea din capul unghiului,/Pe care n-au vrut s-o bage în seamă ziditorii/Din toate vremurile,/ Ca pe unica comoară/astupată de vanitățile lumii./Da. Acum. În stare de urgență.../ Să doresc să mă cunosc pe mine însumi,/Prin Dânsul./ Uitarea, Necunoștința, Comoditatea mi-au ruinat sufletul/Mi l-au asediat ca niște uriași nemitarnici, cu mult înainte de starea de urgență.../ Să redobândesc într-un acum și astăzi, perpetue/Înima de copil, în care dintotdeauna Iisus Și-a făcut Sălaș. /Să fu eu însumi ceea ce sunt/ și să împrăstie vântul măștile.../Când clopotele nu se opresc din plâns /deodată

cu starea de urgență”... Urmează apoi litania imperativelor, dezvoltate, fiecare, în strofe construite pe edificatoare comparații cu elemente și aspecte ale lumii contemporane și cu metafore revelatorii scoase din același univers în degradare: „Să mă învinuiesc numai pe mine,/ căci sunt o roțiță din angrenajul/ mișcării de rotație a cerului vieții, turtită./ Să urăsc visceral patimile care mă prigonesc neîncetat./.../să-mi aduc boii acasă,/la odihnă/ asemenea tânărului rătăcit din Evanghelie,/ în regim de urgență.../E urgent să nu mă mint pe mine/însumi/Cu măștile care pe dinafară emanau artificial zâmbete,/Iar din umbriri ascundeau un mormânt văruiat cu ticăloșii.../și să devin un copac cu flori/în grădina cu maci a primăverii!”.

De la acest examen al propriilor căi de urmat, se ajunge la o atitudine prin care poetul se identifică cu însuși modelul său spiritual, retras în tainica meditație din Grădina Ghetsimani: „A sosit ceasul/să mă închid în rugăciune/între pereții de cristal ai unor meditații./.../Mă lupt să rămân între pereții virusați de meditații ./, ca să stau bine, să stau cu frică, să iau aminte...”, pentru ca spre finalul volumului discursul liric să capete tonalități de psalm: „Of, Doamne,/ Port în mine durerile acestei lumi/care se scaldă în marea cu minciuni./ O, Doamne! Trăiește odată cu mine/lângă cascada de neputințe/ Zbaterea, nașterea și renașterea ei.”..., pentru ca imaginea finală să se extindă spre Sfântul Mormânt, reper al credinței, topos încărcat de adevăr și esență cristică, implicat profund și el în drama actualei lumi, căci „așteaptă să primească biruința cerului./ În plină stare de urgență...”.

Cărțile preotului Ionel Rusu nu sunt simple încercări de versificație a lumii și a problematicii ei, ci adevărate poeme de simțire cristică și de trăire autentică, empatică în ororile acestui război permanent între forțele oarbe și om. Ele pot fi la fel de bine instrumentate ca texte auxiliare pentru cuvântul omiletic duminical, sau pot oferi cititorilor de poezie un refugiu spiritual și un suport catarctic.

Hadrian H. Secară

Gândesc, cred, deci scriu... poezie!

(sub umbra zâmbetului trist al Giocondei)

Recent premiată la Festivalul internațional de poezie și proză „Pana de aur”, de la Balcic, Bulgaria, 24 septembrie 2022, cu Premiul special al „Revistei Grai românesc”, Mioara Baciuc a fost distinsă cu acest premiu și pentru volumul „Pe potecile gândului”, recent reeditat cu o nouă... jumătate de carte, în limba italiană. Raportarea la cultura soră nu se putea face, desigur, și fără o aluzie la simbolica Gioconda, o trăsătură specifică volumului fiind și inserția pamfletară (dar nu în exces!): „Neconținut zâmbeste trist Gioconda/ De nicăieri te devorează anaconda// Plătim prea des greșelile comise/ De ai pământului mai mari stăpâni/ Se sparg în cioburi visele promise/ Ni-i veșnic tristă

soarta de români// Copii noștri nu-și găsesc un rost/ În patria în care coatele și-au ros/ Și care nu le este astăzi, adăpost/ Plângându-și neputința, dureros...// luptați s-ajungeți iute la putere/ Să adunați în lăzi noiane de avere/ Uitați prea lesne a poporului durere/ Vă lăudați cu lucruri care-s efemere// Cârmitori se trec sau se vor naște/ Contează însă ce rămâne-n urma lor/ Și dacă România noastră va renaște/ Purtând în suflet mândru tricolor!” (pp.43-44). Poemul, finalizat la „28.05.2019, ora 1:15”, se intitulează „Ni-i tristă soarta, dragi români”, fiind un manifest practic anti-calofil, dar debordând de emoție, poeta considerând, probabil, aici, că metafora în exces ar dăuna mesajului, situându-se într-o direcție de creație care poate să înceapă de la declarația lui Tudor Vladimirescu, poate cea mai lirică proclamație politică a începutului de secol XIX românesc, când Renașterea valahă începe să răsune pe mai multe planuri spirituale!

Istoria este, de altfel, principală sursă de inspirație, începându-se cu Burebista!, pe lângă trăirile individualiste, firești oricărui poet, când definiția Liricului este cea care este! Atentă la contemporani, nu poate să-i uite pe „românii din diaspora”, dedicația adresată Cameliei Gologan fiind deosebit de emoționantă, la Dunărea de Jos poemele Mioarei Baciuc înrudindu-se firesc cu poeme semnate

de Vlad Vasiliu, Pr. Ionel Rusu ș.a.

Orice familie care are membri plecați „afară”, precum este și cea a subsemnatului, se va emoționa când se vor citi versuri precum acestea, din poemul „Îmi este dor de un Crăciun cu tine, mamă”: „Din cei trei prunci pe care i-ai născut/ Îți calcă pragul casei, azi, doar doi/ Căci, unul, pașii-n țări străine și-a pierdut/ Trăindu-și, tainic, dorul pentru noi.// Pe tâmplele-ți, ninsori s-au așternut/ Ocean de lacrimi, chipul ți-a brăzdat/ Dar, astăzi, e Crăciun și ți-ai umplut/ Fereastra inimii, la care-am colindat.// Mai știi, că-ți eram prim colindător/ Când derdeluș deasupra gardului făceam/ Iar gându-ți bun, de-a pururi călător/ Ne mângâia al sufletului ram?// Mai știi, gutuile zâmbind la geam/ Pe care le păstrai, cu drag, pentru Ajun/ Și ne erau al casei sfânt balsam/ Și globulețe-n pomul de Craciun?// Îmi este dor de un Crăciun cu tine// Îmi este dor de tot ce am avut/ Chiar dacă desfătările erau puține/ Ne bucuram că Pruncu-n iesle s-a născut.// Îmi este dor, mereu, de un Crăciun cu tine, Mamă!” (20.12.2019, ora 9:43), pp. 120-121.

Altă sursă importantă de inspirație este spiritualitatea creștină, care este cât se poate de clară în poeme precum „Jertfa, suprema iubire”, „Săptămâna patimilor”, deosebit de subtil în „Râu de alb”, „Confesiune”, „Alături de îngeri”, „Curcubeu, legământ al iubirii divine” (inspirat și de vizita papei Francisc în România), „Ce-a zămislit Dumnezeu, zămislit rămâne...” (poem-eseu, cum mai sunt câteva în volum), „Regina Cerului, Maria” ș.a., deloc întâmplător volumul închizându-se printr-o frumoasă rugăciune de mulțumire care sună în final ca un cunoscut cântec al lui Nicu Alifantis, de fapt parafrazăre a unui model greu de ocolit în lirica modernă românească, Nichita Stănescu: „Ceru-și ninge clipele / pe altarul inimii/ și le transformă în luceferi de gând.../ O nouă filă în cartea destinului/ își flutură nemurirea/ în cântecul sufletului .../ E lumină iar/ în primăvara viselor,/ în murmurul

gândului.../ E lumina unui nou început/ mai frumos/ cu fiecare filă/ a întâmplării că sunt/ a bucuriei că-mi ești...” (p.124).

Natura nu este nici ea uitată, din Bistrița până la Sulina, din Moldova în întreaga lume unde bate inimă de român, cu „parfum de crizantemă” (ce ne aduce aminte și de Țara Soarelui Răsare!), natura umană fiind surprinsă de la general până la particular, cu momentele unice de bucurie, „cântece ale clipei”, de mulțumire, dar și dătătoare de sens, cum este cazul poemului dedicat „miracolului numit Florentina” („Ești curcubeu în frunzele de toamnă/ Fetita mea, ești înger pe pământ/ Ești raza mea de gând, ești mare calmă./ Buchet de fericire în cuvânt...” , p.96)... Eminescian-românește, pădurea, codrul sunt în centrul atenției, chiar dacă i se dă și facebook-ului ceea ce este al lui: noua socializare! Ca fapt inedit, ceea ce ne aduce aminte și de o carte dedicată lui Fuego de sufletista scriitoare de la Mangalia, Alina Dora Romanescu, Simona Halep are versurile ei! Poemul dedicat ei, „Plămadă divină”, este antologic din multe puncte de vedere: „Plămadă divină, modestă și blândă/ Luceferi îți ții angelice lumini în priviri/ Pe chipul frumos, soarele-n voie îți umblă/ În rama iubirii de neam așterni împliniri!// Prin izbânda ta, se știe, astăzi, în lume/ Că românii sunt oameni harnici și demni/ Ce-asudă perpetuu, pentru-al țării renume;/ Simona, cât de mult pentru noi, tu însemni! - 13.07.2019, ORA 18,45”...

Un alt poem-eseu este un adevărat omagiu adus cărților, numite „culori ale sufletului”: „Cărțile sunt aripi de gând îmbrăcate în cuvânt, care ating buza pământului, ca, mai apoi, să-mbrățișeze geana norilor, să cearnă clipa peste așteptări și împliniri...

Cărțile intonează muzica pământului în culorile sufletului, sărutând nemurirea secundeii...

Cărțile sunt foșnetul inimii, gânguritul frunzei, parfumul dimineților, cu tine, duminici ale sufletelor care știu

să simtă, care adoră să sădească altruismul iubirii în pântecul copacilor fără pădure ...

Cărțile sunt aripi de soare, pe meandrele timpului...” (p.111-112). Dar „Gândul la Poezie”, la ce trebuie să devină în continuu Poezia, este, așa cum arată și titlul cărții, principalul punct de greutate al cărții, de la „Sulina, eternă poveste” (colț de „Românie pitorească”), „Mi-am proptit gândul/ pe brațul tandru/ al ancestralului fluviu...”, p.57, la orice „Împlinire” (poem de la p.105): „Fericirea unei clipe/ agățată-n fereastra inimii./ cerne fluturi de gând/ în necuvinte/ pe care le îmbracă/ în mantia bucuriei/ ce-și așterne pleoapa/ în splendoarea răsăritului/ în binecuvântarea divină/ a mamei împlinite/ prin roadele pântecului!”, imn adus oricărei mame, prietenia sfântă nefiind nici ea uitată: „Să nu lași amintirile să piară/ Cât ele sunt al inimii balsam/ Așterne-le, pe gând, și mai trăiește iară/ Tot ce am trăit, când pașii vieții îi valsam.// Trăiește azi, prieten drag, nu mâine/ Ce n-ai putut trăi, cândva, la timp/ Și nu uita, că, viața-i o minune/ Cât timp străluce-al Providenței nimb!” (p.109).

Desigur, chiar dacă este la ora primilor pași, literar vorbind, Mioara Baciuc „păstorește” elegant nostalgii de toamnă: „Ce dor mi-a fost de chipul tău, mireasă toamnă,/ Pe care, perle ruginii, fără odihnă, ai tot brodat/ Grăbită, să săruți cu poala ta, frumoasă doamnă/ Fruntea pământului din care toți ne-am întrupat.” (p.87) Nunta literară pe care ne-o propune Mioara Baciuc este una care te poate marca (și) filosofic: de la bob de neghină la unicitatea universului, tunetul de timp este la îndemâna autoarei, tainele pot desena „poteci printre inimi”.

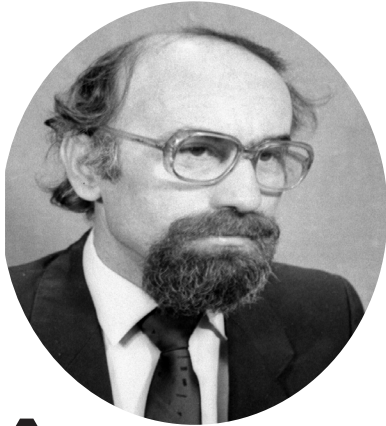
Frumusețea stării de desculț, care a făcut carieră nu numai la noi, prin Zaharia Stancu, dar și la Neil Simon (a murit cam când Mioara Baciuc își scria aceste texte), în America, prin piesa „Desculț în parc”, este valorificată promițător: „Alegăm desculți pe ulițele vieții/ în povestea timpului crud,/ traversat prin tăcerea dimineților din noi./ Arcul său se înfige în regatul minții/ uns cu țăndări de cuvinte/ șiroind prin munții cunoașterii.../ Deschide orizonturi de-așteptări/ pierdute în neguri de anotimp,/ în nespuse trăiri,/ adunate în franjuri de gând,/ descălțați în slove, în vers, în cuvânt...” (p.23).

Candoare, puritate, rătăcire, suflet, daruri ale unei anti-Pandore care poate avea inima fluture, zâmbetul petală de bujor, inima izvor! Este începutul oricărei păsări Phoenix, care, așa cum observa și una dintre prefațatoarele, Garofița Jianu, poate învăța zborul prin timp! Desigur, cititorul trebuie să aibă „vise pure și inimă de înger”!

Scarpin bine și ieftin!

Episodul 14

În chiar momentul în care Bunăvreme apăsase energic pe butonul roșu, din frunzișul des al zonei de lansare, șapte rachete verzi cu dungulițe albe concentrice țâșniră spre cer, până aproape de curcubeu, pentru ca, dintr-o dată, să-și corecteze traiectoria în unghi drept, dispărând și ajungând în câteva secunde pe cerul dezlânat de albinele lui Bunăvreme.

Statisticile ulterioare aveau să consemneze că rachetele ar fi slobozit deasupra cetății Riabla nu mai puțin de patru spre cinci tone de purici modificați genetic, mai mari decât cei obișnuiți, mult mai săcâitori și cu o poftă exacerbată de sânge dușman.

Insectele hematofage fuseseră obținute și dresate de un colectiv de cercetători strategici, condus de inegalabilul John Iulian Toporr, în cadrul unui program secret desfășurat sub apelativul *Siphonaptera*, preluat după denumirea ordinului biologic din care făceau parte acești paraziți îngrozitori, fără aripi și cu picioarele din spate foarte dezvoltate, numai bune pentru salturi strategice pe pieile sârmanilor asediați. Ca și în cazul albinelor desenatoare, ani de zile și mai ales nopți de cumplită neodihnă investise Toporr, alături de savanții lui, în crearea și multiplicarea acestei arme de o importanță majoră în atac.

Acum, chiar acum, după repetate experimentări de laborator, venise clipa verificării ei într-o confruntare reală, și ce inamic putea fi mai potrivit decât veșnicul și îndărătnicul dușman din sud.

Atacul a fost copleșitor.

Mai întâi a avut loc desantul.

Dintr-o dată, cerul s-a înnegrit și o ploaie mărunță și vie a început să plutească deasupra urbei.

Ajunse spre sol, punctele negre mișcătoare și nerăbdătoare, însetate de sânge, căutau cu aviditate primele victime și, de îndată ce aterizau pe ceva viu, porneau la îndeplinirea sarcinilor ce le reveneau atât potrivit instinctului din ADN, cât și impulsurilor transplantate cu grijă de oamenii lui Bunăvreme și chiar de Bunăvreme însuși.

Oameni și animale, cetățeni de toate vârstele, de la cei mai mici la cei mai bătrâni, câini, pisici, șobolani, canari, sticleți, papagali, leii de la Grădina Zoologică, tot ce funcționa pe baza de hemoglobină, fusese contaminat.

Așa au apărut purecii în Riabla.

Doamna Iris și Alin Deleanu se mai scărpinau încă asiduu când un tunet puternic se auzi dincolo de ferestrele barului.

- Tună din senin! zise cârciumarul.

- Nu e chiar din senin, îl lămurii Iris, e de la electricitatea norilor de paraziți aduși deasupra voastră de o forță ostilă. Toată lumea are acum purici!

- Și cum scăpăm de ei?

- O să vedem noi. Dar, ia spune, cum pot ajunge la Primărie? Trebuie să vorbesc cu Mumuleanu ăsta al vostru.

- Se poate, doamna mea? O să te duc chiar eu cu mașina, doar se știe că riaglezii sunt cei mai ospitalieri oameni de pe planetă!

Spectacolul de afară era grotesc. Toată

lumea se scărpină. Pe străzi, prin parcuri, prin birouri, în tramvaie și autobuze, în apartamente, oamenii își examinau cu groază corpurile și, când descopereau ființele acelea mici și negre, reacționau în fel și chip. Unii înjurau, alții strigau, alții își aplicau palme zdravene, închipuindu-și că îșiucid invadatorii, alții râdeau isteric, iar toți, absolut toți, se scărpinau. „De când nu se mai văzuseră purici în Riagla?” întreba câte unul și avea tot dreptul să întrebe, de vreme ce ei fuseseră declarați eradicati cu un deceniu în urmă, nu era oraș mai curat și mai bine îngrijit decât al lor.

Deleanu, la volan, nu-și putu opri un râs amar când văzu pe o bancă un grup de câțiva bărbați care se căutau reciproc.

- Ne întoarcem pe scara evoluției, doamnă!

- Aș! Totu-i deșartăciune!

- Uită-te la ăla de pe trotuar! exclamă Deleanu.

- Dar sunt mai mulți, uite și pe partea dreaptă, și în parcul de acolo! zise Iris, râzând cu poftă și adăugând:

- Dar întreprinzători mai sunteți, fraților!

Ici și acolo, pe străzi, prin fața magazinelor, a barurilor, pe la stopuri, apăruseră scărpinătorii de profesie, îmbrăcați în tricouri imprimate cu „Scarpin bine și ieftin!”, înarmați cu perii speciale, destul de aspre pentru a produce efectul scontat, dar și destul de fine pentru a nu crea disconfort clienților. Cu o mână mânuiau instrumentul pe corpul clientului, iar cu cealaltă se scărpinau ei înșiși.

Profesorul de franceză deschise geamul mașinii și-l întrebă pe unul care scărpină de zor o doamnă roșcovană, în timp ce alți doi clienți agitați stăteau la coadă:

- Cât costă un scărpinat, amice?

- E aproape gratis, zece lei minutul! răspunse individul, folosind peria cu dexteritate.

- Ai dreptate cu deșartăciunea, doamnă

Iris! conchise Deleanu închizând geamul.

Ceea ce nu știa încă domnul Alin și nici doamna Iris era că deja apăruseră în farmacia diverse medicamente, alifii, pastile sau siropuri, Scarpodin, Dermocalmin, Antiparazilon. A, B și C, variante de calitate, Antipuricovital și altele și că, sub plopii eminescieni de la baza secretă se lucra intens la un vaccin menit să protejeze populația încă de la nastere.

- Scarpină-mă și pe mine pe aripa dreaptă, spre vârful, că eu nu ajung! strigă furioasă Iris.

Profesorul trase pe dreapta, opri mașina și se apucă să caute meticolos prin auriul penelor și pufului de pe aripa indicată.

- Aveți o puzderie, doamnă! Pe mine parcă m-au mai lăsat.

Dar chiar în acea clipă o mâncărime cumplită îi atacă spatele, pe undeva, de la ceafă în jos. Văzându-l cum se chinuia să ajungă cu mâna în zona săgetată, Iris interveni prompt cu vârful aripei ei drepte.

- Lasă-mă pe mine, profesore, la chestia asta chiar mă pricep!

La prima atingere, Deleanu simți un fior cosmic în tot corpul. Aproape că nu mai voia să plece, dar promisese. Răsuci cheia și porni. Foarte repede, zări prin parbriz clădirea imensă a administrației locale.

- Gata, am ajuns, asta e Primăria! rosti el și, întorcându-se spre Iris, constată uluit că locul pe care stătea și-și odihnea ea aripile asaltate de puricii inamici era cât se poate de gol.

- Măi, să fie! articulă și întoarse la prima intersecție. Ajuns din nou la bar, bău pe nerăsuflăte două sticle de bere rece. Între timp, barul se animase. Lumea dădea buluc, și la el și în toate localurile din oraș, pentru a sărbători revenirea alcoolului.

- Gata, s-a dus cu prohibiția! strigă Terente Stelaru, sosit în grabă să-și bea coniacul. Dar ce ne facem cu nenorociiăștia de purici?

Se scărpină de zor și-i înjura pe tiaglezi

pentru plaga trimisă peste orașul lui.

- E foarte aproape ziua în care vă vom distruge! strigă el, ridicându-se în picioare cu paharul în mână și îndreptându-și privirea plină de furie și de ură spre nord.

La aproape un kilometru distanță, până și elegantul Paris Mumuleanu Baldovin se scărpină și el în birou când se trezi cu Iris în picioare și fremătând din aripi chiar în fața lui.

- Să te ajut, primare? Scarpin bine și ieftin!

- Tu cine naiba mai ești? Cum ai intrat aici? întrebă Paris holbându-se la excrescențele aurii din spatele femeii.

- Nu te speria, prietene! Ignoră-mi aripile, acceptă diversitatea, avem toți loc pe lumea asta!

- Diversitate, diversitate, dar femeie cu aripi?

- Sunt Iris și am venit să te cert!

- Ei, da! În ce calitate și de ce?

- Află, domnule Mumuleanu, că în timpul meu liber sunt Zeița Curcubeului. Și am venit aici ca mesageră a unei forțe care este cu mult și irevocabil deasupra voastră!

- Și care ar fi acel mesaj?

- Să faceți pace și să terminați cu ciondăneala asta stupidă dintre voi și tiaglezi!

Paris se înroși subit la față, se ridică în picioare și urlă:

- Ascultă, cucoană, ia-ți nenorocitele alea de aripi și ieși imediat din biroul meu!

Speriat de țipăt, Hector Dobrogeanu Serea apăru cu o figură răvășită în pragul ușii.

- Ce ai pățit, Parise, ce se întâmplă aici?

- Dă-o afară pe înaripata asta!

- Dar cine-i persoana?

- Iris, zeița Curcubeului, șopti doamna cu aripi, executând o reverență grațioasă în fața bărbatului abia intrat.

- Iris? Stați așa! zise uluit Serea, privindu-i aripile și scărpinându-se intens din cauza puricilor care nu-i dădeau nici lui

pace. Făcu imediat stânga împrejur dispăru și reapăru rapid cu un ceaslov imens în mâini. Abia îl căra.

- Ehe, dacă ar fi trăit tata, profesorul de mitologie! glăsui el și puse cărțoiul pe biroul primarului. E marele lui dicționar de mitologie.

Paris privea uluit, nu înțelegea ce se întâmplă, în timp ce intrusa zâmbea misterios și chiar îndrăzni să ia un fursec din tava aflată pe birou.

- Mi-e cam foame, primare!

- Ia câte vrei!

Hector frunzărea cu febrilitate ceaslovul repetând „Iris, Iris, Iris...”.

- Gata, am găsit! exclamă el, netezind pagina la care se oprise. Începu să citească:

- „Iris: Zeița Curcubeului în mitologia greacă. Fiica lui Thaunus și a Electrei. Bunici: Oceanus și Geea. Căsătorită cu Zephirus. Copii: Eros și Photos. Tânără cu aripi aurii. Sluga personală a Herei și a lui Zeus, din ordinul căruia cară apă din Styx cu ulciorul, adormindu-i cu acest lichid pe sperjuri. Simbol personificat al curcubeului, considerată mesageră între zei și oameni...”

- Ce rude cool! exclamă admirativ Paris, apoi întrebă:

- Dumneata ne-ai procopsit cu năzbătia asta de curcubeu?

Iris ignoră întrebare și zise:

- Vezi, domnule Paris Mumuleanu Baldovin, primar de Riabla și aflat în război cu Tiagla, că există foruri superioare care sunt tot timpul cu ochii pe voi? Ce credeți că faceți ce vă trece prin cap? Crezi că noi nu știm de baza voastră militară din Pădurea cu plopi eminescieni? Apropos, ce mai face generalul Agamemnon? De unde își mai procură el whisky?

Nu și-a terminat bine femeia cu aripi aurii cuvântul din urma că și dispăru subit ca o nălucă în fața unei descântec eficient.

- Se îngroașă gluma, Hectore! zise Paris, scărpinându-se nervos.

Trage-ți sufletul

*Text inedit din volumul
„In căutarea sufletului”
(aflat în lucru)
Ed. Brumar, 2022*

Gândul îmi șoptește: *Oprește-te, dar nu din mers! Lasă tihna să coboare peste tine – să te învâluie. Fă-te una cu ea și cu sufletul tău.*

Alt gând (sau același): *Să mă fac una cu sufletul meu?*

Păi... unde e? Zic eu.

Același gând (sau altul): *Omule – habar n-am unde este sufletul tău – caută-l!*

Eu, contra gândului (gândurilor): *Păi... unii zic că ar fi în creier, alții că ar fi în inimă, alții (poate în glumă, poate nu), spun că ar în glandele endocrine. Mulți strigă, sus și tare, că nu avem niciun suflet – nimic. Tu, ce spui?*

Gândul tace.

Eu, mirat, îmi zic cu voce tare (ca să mă aud): *Poate nu-s gândurile mele – cine mai știe! D-apoi... cine să știe?*

Obosit, după trei ore de urcuș, îmi trag sufletul sprijinit de Piatra Cea Mare – masa. Sunt cu Vântul Cel Domol, cu Mii de Floricele, cu Taina Muntelui, cu Glasul Bunului... cu Zenitul Soarelui și Vârful Cel cu Dor. Mai sunt cu Cei de Sus, cu Cei de Jos și respirația. Dar... unde este sufletul meu?

Mă ridic în coate și mă așez pe colțul mesei, înclin capul spre fiecare, a mulțumire, sunt împlinit și mulțumit. Mă las ușor pe spate și împing cu picioarele tot corpul spre mijlocul mesei. Știu bine locul: picioarele, puțin desfăcute, trebuie să se odihnească pe o mică ridicătură ce ajunge până la coapse; urmează o adâncitură pentru fese și un mic platou în dreptul spatelui ce se termină cu un reazăm

în ajutorul gâtului; capul are un locaș perfect pentru a fi corp comun, tihnit, cu trupul și cu masa. Mâinile sunt întinse pe lângă corp, cu palmele spre Lumină. Soarele mângâie totul cu razele sale. Ușor-ușor, temperaturile se uniformizează, mușchii se relaxează, pleoapele se închid singure... iar privirea ochiului închis se odihnește pe Luna Cea Plină de la zenit, ce strălucește cald și dulce în mijlocul cerului de un senin nevăzut, plin cu stele vii, umblătoare și supuse. Totul se apropie, totul este neasemuit de frumos, totul crește, crește... luna este în față și într-o clipă o pătrund. Apare hăul, mă las în el și cobor (sau urc), este întuneric, departe se vede lumina – se apropie (sau mă apropii), și, deodată, totul este alb. Un alb nenumit, plin și tainic, învăluit în Pace și Bine. O masă și două scaune din lumină. Pe unul din scaune sunt eu, iar pe celălalt este creierul meu, iar la mijlocul mesei se afla conștiința mea de sine. Suntem unu-n trei, perceptibili, cu nimic în jur. Ne întrepătrundem și aceasta neasemuită bijuterie din mine – creierul – îmi transmite: *Nu pot ști unde este sufletul tău.*

Este al tău. Eu am deschis locuința acestei preocupări și voi arhiva totul acolo. Cere-mi, și ce am îți dau. Încă mai am! Am suferit mult și mi-am pierdut mulți copii. Acum cresc alți fii, născuți chiar din Cuvintele tale pentru mine. Sunt al tău și poți vorbi cu mine oricând dorești. Am suferit mult din această cauză, am fost în tine, dar de multe ori singur. Am luptat mult cu greșelile tale: oboseli cumplite, supărări, tutun, alcool, prejudecăți și multe alte deprinderi de

care nu te-ai putut desprinde. Mereu te-am atenționat să-ți aduci aminte de ceea ce ai în mine, adică: conștiința – puterea de a cunoaște ce se întâmplă în tot corpul tău; nu ai cunoscut niciodată adevărata mea putere; ai uitat chiar amintirile tale pentru că nu m-ai ajutat să le scot de la locul lor și să ți le ofer spre bucuria ta și binele meu; Memoria mea mai are loc destul, iar pe tine nu te-a interesat asta; perioadele îndelungate de nesomn m-au afectat mult, zilnic am nevoie de odihnă, am stat de veghe fără ca tu să-ți dai seama, ți-am cerut ajutorul dar tu nu ai înțeles. Ți-am oferit vise și bucurii esențiale, dar tu, iarăși nu ai înțeles. Am încercat să-ți spun că am primit ajutor mereu, pentru ca tu să exiști. De unde a venit ajutorul? Tot tu trebuie să știi.

Pentru asta sunt eu. Intervine conștiința mea. Am atât de multe de oferit.

Unde este sufletul meu? Ce știi despre el? – Gândesc în conștiința mea. Primesc și răspunsul: Tatăl îl întreabă pe fiul său cine îi este tatăl? Eu sunt al creierului tău. Cauți unde nu trebuie. Acum, trezit din neștiință, folosește-mă.

Eu – nu înțeleg nimic, nu pricep, nu știu ce am cerut, mă leagăn oscilant între gura hăului și luminile colorate ce ne/mă împresoară. Culori uimitoare se întrepătrund pe masă și iau forma corpului meu. Susur de izvor, miresme miraculoase, adieri ușoare de ceva neștiut, totul ireal de transparent și plin de Pace sfântă/necunoscută, vibratoare, vie și atotcuprinzătoare. Nu sunt cuvinte pentru ca Omul să înțeleagă, să priceapă... și... totuși. Deodată deslușesc un cuvânt nemaiauzit – *Kanhals* –. În aceeași clipă un deget ca un creion (sau un creion ca un deget) trece peste creier și-i aduce spiritul/inima locului, vindecându-l. Firișoare, ca aurul, unesc creierul cu inima care primește în dar și Floarea Vieții. Văd și simt cum Degetul-Creion (sau Creionul-Deget), coboară (sau urcă), descriind și vindecând

pe rând: ochii, nasul, cavitatea bucală, gâtul și tiroida, împresoară din nou inima după care trece la; plămâni, ficat, stomac, rinichi, pancreas. Zăbovește la intestinul subțire și la colon, ajunge la prostată și organele sexuale, după care înconjoară corpul trasând și tămăduind sistemul osos, sistemul circulator, sistemul muscular și pielea. Noul ia locul vechiului în timp ce totul este inundat cu un lichid miraculos.

Același glas impregnează în mine cuvintele: *Viul tău, ESTE – ESTE sufletul tău* – spus în toate limbile lumești – dangătele Cuvintelor cerești.

O tresărire și ceva ca o suferință/grijă mă cheamă spre hău.

Bătrânul jandarm aflat în pragul pensionării simte că picioarele nu-l mai ascultă ca-n tinerețe, așadar îl roagă pe noul său coleg să facă rutina zilei: să urce pe platoul muntelui și să inspecteze cu binoclul tot muntele în căutarea unor turiști rătăciți, sau, ferească Domnul, accidentați. Semnalul binecunoscut al ultimei curse a telecabinei pătrunde munții, după care pornește coborârea printre valurile de ceață.

Răspunsul tânărului jandarm este descurajator: *N-are nici un rost – este ceață și nu se vede nimic – s-a lăsat și rece, iar eu am probleme cu plămâni.* Nu-i chip să-l înduplece, așa că pornește el spre platou, deși urcușul este chiar anevoios. Ceva, din el, îl împingea în față – Uf, și inima! Ajuns în vârf se așază pe o bornă și-și pregătește binoclul – unul nou – o bijuterie. Aceeași rutină de mai bine de douăzeci de ani. Începe căutarea dinspre Crucea Cea Mare și face un tur complet. Cunoaște muntele ca pe buzunarele sale. Verifică cu atenție toate cărările, brânelor, cotloanele și locurile periculoase, așteptând cu răbdare trecerea valurilor de ceață. La Masa Cea de Piatră observă ceva chiar pe mijlocul ei. Profită de razele soarelui ivite printre pâcla serii și face mai multe poze cu aparatul său performant.

Mărește fotografiile și vede clar pe ecranul aparatului foto forma unui om. Își spuse în gând: *Iar a adormit un turist pe masa de piatră. În fiecare an au fost una sau două asemenea cazuri ciudate. În urmă cu zece ani am trimis pe un tânăr pribeag, aciuat la mine, să ajute un om (turist sau nu), rămas peste noapte în același loc – i-am urmărit cu binoclul. Am văzut cum l-a ridicat, au stat puțin unul lângă celălalt, după care au început coborârea. M-am mirat, dar m-am și bucurat, numai că... nu i-am mai văzut vreodată. Anul trecut am auzit că tânărul pribeag a ajuns doctor chirurg renumit. La fel și Toni de la salvamont – a făcut același lucru și a doua zi s-a mutat cu familia la casa părinților. Cerculă multe povești...*

Ajuns în pragul ușii stației de pază, îl roagă pe tânărul său coleg să plece cât mai degrabă la Masa Cea de Piatră și să vadă ce este acolo – poate că e nevoie de salvamontiști, într-o oră se va întuneca și va fi mai greu. Răspunsul este același: *Nu pot, sunt răcit. În fața faptului împlinit se hotărăi să plece singur. Astfel, luă căciula și șuba, se asigură că are toate cele trebuincioase și începu, în grabă, coborârea. Gândurile lui porniră cu o rugăciune de ajutor și continuară: La vale e mai bineșor, dar urcușul nu știu cum va fi. Este prima dată când mă încumet la așa ceva. Fie ce-o fi! Am luat hotărârea, duc lucrul până la capăt. Genunchii, gleznelor și spatelul sunt bebele mele – nici nu m-am căutat la doctori. Inima, o mai ia razna uneori, dar este bine. Hai – grăbește-te cât poți, omul acela are nevoie de ajutor. Poate a adormit profund, poate a făcut infarct... orice se putea întâmpla. Oricum nu este bine. Iată-l, îl pot vedea cu ochiul liber, nu s-a mișcat în nici un fel. Se cam întunecă de acum. Doamne ajută-l să nu moară. Hai, hai la deal – numai să nu cad că mă ridic greu. Hai, du treaba până la capăt și după aia – pensionarea. Ajunge, m-am cam hodorogit!*

Cu răsuflarea întretăiată se sprijină de

piatră, își trage sufletul, și ridică privirea spre acel om/turist. Este cu fața în sus, picioarele puțin desfăcute, mâinile întinse pe lângă corp și capul așezat ca într-un leagăn. Minune – piatra de sub el este călduță și în jurul corpului o aură de lumină, mai perceptibilă în jurul capului, face ca totul să fie ireal pentru bătrânul jandarm. Fără să gândească prea mult îl apucă de mână să-l trezească din somn, sau din ce l-o fi apucat...

Simt căldura mâinii unui Om peste mâna mea. Devin conștient de noua mea stare și o durere imensă cuprinde corpul. Simt o slăbiciune în mine, dar îmi revin repede. Aud:

Măi omule, măi! Ce-i cu tine? Hai, trezește-te! Avem mult de mers.

Îl apucă și de cealaltă mână. În aceeași clipă simte o tresărire în tot corpul său, aura îl cuprinde și durerile lui dispar. Aura se stinge ușor, puterile jandarmului cresc, omul/turist se mișcă, se ridică, clipește, zâmbește și-l îmbrățișează.

Eu, simt: sunt înnoit, îndreptățit, deplin liber. Dau din ce am primit salvatorului de lângă mine, din brațele mele. Binele curge între noi. Aud:

Te pot lua în cârcă, nu mă mai doare nimic. Hopa, dar poți merge destul de bine, parcă zbori! Așteaptă-mă! Ce înseamnă asta? Ce s-a întâmplat cu tine? Dar ce este cu mine? Parcă zbor și eu, sunt ușor ca fulgul. Nu vorbești? Bine! Poate nu poți vorbi. Te înțeleg. Ce repede am ajuns la stație. Hai în camera mea și trageți sufletul.

Dimineața: nici urmă de om/turist.

Eu: nicio urmă de sine.

Jandarmul: *de azi mă pensionează!*

Povestea îngerului căzut

*Din volumul de proză scurtă
„Poveștile din bazarul tulcean”,*

Interzis lecturii celor sub 18 ani

Pentru cei care înnoptau în Tulcea, pe la 1870, șansele de a deveni înger erau destul de mari. Motivele de a rămâne în orașul de pe malul Dunării, peste noapte, erau de mai multe feluri, dar se legau mai întotdeauna de pirosciful societății de navigație „Lloyd Austriaco”, ce asigura transportul pasagerilor între Galați și Constantinopol.

De obicei, acesta făcea stație la Tulcea jumătate de oră, pentru pasageri, mărfuri și poștă, dar uneori rămânea peste noapte, din cauza vremii, a vreunei defecțiuni la motoare sau a scandalului la bord. Într-una dintre aceste situații, călătorului obișnuit, curios și plictisit, de pe bastimentul „Lloyd Austriaco”, nu-i rămânea altceva de făcut decât să coboare pe chei, să facă un mic tur de Bazar și apoi să alunge plictisul și fânțării cu un pahar de șnaps. În funcție de grosimea pungii, putea alege o locandă cu ștaif și pretenție de restaurant din centrul orașului sau, pentru cei mai aventuroși, una dintre speluncile din chirpici, acoperite cu

stuf, aflate printre magaziile de cereale din portul tulcean. Aici, printre marinari, hamali și pescari, putea să dea peste cap un pahar în cea mai autentică atmosferă locală.

Dacă avea puțin noroc (sau ghinion), la masă avea companioni și doi-trei lipoveni zdraveni, cu bărbi roșcate și ochi albaștri, ce îl îmbiau să lase deoparte paharul cu vin alb-gălbui ca apele Dunării toamna și să încerce votca lor, adusă de la Odessa. Se înțelegeau vorbind levantina, căreia unii îi spueanu *lingua franca*, un amestec fără nicio noimă de cuvinte grecești, turcești, italiene și românești, corectate cu gesturi largi, din mâini, degete și pumni dați în masă, când vorbele erau prea subtile și de neînțeles.

Cu cât timpul înainta mai spre noapte, sticlele deveneau mai goale, iar oamenii mai plini și prietenia se închea. Astfel, străinul afla că cei trei erau *scapeți* (scopiți), adică adevărații „Îngeri ai Domnului pe Pământ”, la Tulcea, după ce își scurtaseră de bunăvoie organele genitale. La auzul acestor vorbe, străinul amuțea, privindu-i cu groază, la care lipovenii izbucneau în râs, bătându-l cu palmele grele pe spate și invitându-l să se alăture credinței lor. Dacă călătorul nu o zbughea pe ușă, fiind prea beat, scopiții îi ofereau bani, o rusoaică frumoasă pentru însurătoare și, abia după ce făcea doi copii, putea să-și taie giuvaerurile pentru a intra în „Armata Îngerilor”. Dar nu era nicio grabă, să meargă liniștit către Constantinopol, să-și rezolve treburile și dacă avea vreun gând adevărat îi găsea în același loc, în fiecare seară. Și cei trei râdeau

zgomotos de față călătorului la așa invitație, spunându-i printre hohote: „*Harașo, gospodin, harașo!*”, turnându-i alte și alte pahare de votcă. Și pentru că, la un moment dat, călătorul părea a fi prea plin, unul dintre lipoveni scotea din buzunar o bucată de hârtie maronie, dezvelind o scrumbie uscată și afumată, pe care o tăia rapid în fâșii subțiri, cu un cuțit scurt, pescăresc. Toți mestecau câteva felii și setea revenea și mai abtirit ca înainte. Din acest moment, poate călătorul ar fi fost bine să observe că unul dintre lipoveni abia își înmuia buzele în votcă, vorbea puțin și zâmbea doar în colțul buzelor. De fapt, el era *Apostolul* scopit, cel care lupta pentru întregirea „*Armatei Îngerilor*”, care, odată ajunsă la 144 de mii de suflete, avea să pogoare divinitatea pe Pământ, în timp ce ceilalți doi erau doar doi bieți circari bețivi, buni doar să-l amețească pe călătorul curios, naiv și speriat.

În zorii zilei, acesta se trezea buimac, în Port, pe vreo grămadă de cărbuni sau bușteni, cu o durere cumplită de tâmpă și insuportabilă între coapse. Fără să-și mai aducă aminte mare lucru, își ducea mâna jos, mai mult din obișnuință, și un răcnet neomenesc îi țâșnea din piept, când degetele tremurânde de băutură descopereau vâlmășagul de bandaje, cusături, sânge încheșat și minunatele giuvaeruri lipsă. În buzunarul din dreapta al hainei, simțea ceva cald și reușea să scoată un pachet străin, din hârtie maronie, cu miros de scrumbie uscată, pe care începuse să se întindă pete de sânge. Cineva scrisese, cu un creion chimic, cu litere slavone și latine: „Bine ai venit printre îngeri, străine!”

Călătorul leșina, nemaiștiind dacă totul este real sau o închipuire etilică, în timp ce caraualele care păzeau în port se trezeau din picoteală și, schimbându-și flinta de pe un umăr pe altul, clătinau din cap, gânditori: „Un alt scapet (scopit) la Tulcea”.

Răftulescu

Erotezii

Dan Viță
Ed. Junimea

cu sufletul novicelui în-afara zidurilor cărnii
prins
de-ntuneric în câmp sau ca vânătorul care
dă de-o vulpe
-n pat și cu dinții lațul ce demască dintre
pulpe
ori ca un om de apă dând foc corabiei dina-
dins

chiar cu lumina din Ursa Mare, și trupul pe
dinlăuntru ars de febră, stins și șovăielnic,
reaprin
cu aceiași hristoitie, mi-l apropii de tine și
duhul aprins
- luminofor, mie mă înălță în tine să se
surpe,

ca o imagine difamantă-n baia de revelator
matutin
unde sângele-mi, sinucigaș, își dă foc și mai
vrea să se ardă
pe trupurile noastre și tremură și descreștește
flistin

și-n alb, rănite, la capetele patului (ca-ntr-o
brancardă plină de păsări arse, îngeri beți
și-un vânt străin)
suflete îl urcă-n cer și iadul îl dezmiardă....

*sângele urcă în cer și
cerul îl dezmiardă*

Așteptând Sânzienele

fragment din romanul

Pași spre Infern

La început, bărbații aceștia vânjoși se speriau. Credeau că sunt iele, că sunt trimise de Necuratul, dar acum în singurătatea pădurii, în adierea vântului de seară și în aroma florilor de tei, se lăsau purtați de val și li se dilatau ochii de bucurie. Simțeau în ei cum li se ridică un val de căldură amețitoare, li se făcea un gol în stomac și-i cuprindea o foame devoratoare.

Luna pe cer se învăluia într-o pulbere fină care se împrăștia în jur, coborând pe pământ pe o scară de mătase. ”O fi și ăsta un semn dumnezeiesc, n-o fi chiar păcat!” se gândeau ei, fiecare crezând că lui i se întâmplă o asemenea minune. De departe se auzeau mitralierele, în rafale, de parcă ar fi lătrat câinii. Dar nu sunt câini, ăștia sunt mai prietenoși cu oamenii. Nu fac rău, latră și ei să ne atragă atenția că există. Ce n-am dat să înțeleagă și cei cu mitralierele că noi suntem oameni, că vrem să ne bucurăm de viață.

- Ce bine ar fi, măi Vanghelie, să nu mai fie război, s-o luăm la fugă prin pădurea asta și să-mi iasă în cale Mândița mea.

- Pe-a mea o cheamă Crina, nume de floare. Azi sunt Sânzienele!

- Așteapt-o, că va veni! Dacă nu vine, imaginează-ți că vine. Ia, privește, mie mi se pare că vine!

Pădurea se încărca de o aromă de busuioc și din arborii cei mai înalți țâșneau spre cer lumini albicioase care se făceau atât de înalte, încât căpătau reflexe sidefii. Totul părea ireal. Bărbații se văzură deodată înfășurați în hlamide. Fiecare se lăsa dus de aromele pădurii, căutându-și mireasa. Bărbații nu știau dacă ceea ce vedeau sunt mirese sau aluni potopiți de flori albe care zburau în derivă prin jur ca niște fluturi. Întindeau brațele să prindă florile și fluturii sau iluziile, dar fiecare își lua mireasa și alerga prin toată această ploaie de flori albe, arome de verde crud și busuioc. Lumina începutului de lume. Cuvintele încolțeau în mintea mirilor, cuprinzându-și mireasa în brațe cu dorul clocotind în oase. Fiecare se vedea cu mireasa râvnită la pieptu-i puternic, culcând-o ușor în iarba înaltă, îngropându-și fața în sânii fragezi, mușcând cu lăcomie ca dintr-o pâine caldă, uitând de sine, dincolo de realul unei nopți obișnuite. Iartă-mi, Doamne, necuviința de a mi-o face femeie pe această fecioară neprihănită fără nuntă. Doamne, nemilosul război a adus-o în brațele mele cu dor de facere.

Luna își scutura aceeași pulbere de argint și aur peste Valea lui Begu și totul se poleia în aur și argint. Vântul serii răscolea lumea. Îi aducea pe miri din zare, îi privea cum vin călare, îi lua de prin tranșee. Pe cei vii îi îmbrăca, pe cei morți îi învia, îi purta pe raze de lună, până la margine de lume, pe cai albi pentru fecioare, iar ceilalți la întâmplare, dar toți gătiți cu beteală, în urmă cu ursitoare pentru ritual lumesc.

Valea lui Begu era înmiresmată. Văzduhul strălucea în pulbere fină prin care treceau razele lunii maiestuoase. Un murmur de izvoare se auzea pe fundal și un zumzet continuu acompania cântecul greieilor, în timp ce miresele treceau câte una și se pierdeau, de parcă ar fi fost înghițite de auriul lunii.

Erau așa de multe fete, că nu mai deslușeai decât un amestec de umbre, care se

pierdeau până dincolo de zare, purtate pe coamele cailor străvezii, că nu mai știai ce este adevărat și ce este vrajă în acest joc de lumini și umbre, în timp ce luna făcea piruete amețitoare sau poate vântul învăluia totul pe scena imensă a nopții.

Săftica îl urmărea pe Melinte, bărbat însurat de mai mulți ani, cu mulți copii. În seara aceea se ducea la pădure pentru a păzi cele câteva animale ascunse acolo de furia războiului. Săftica îi ieși în cale și-i șopti la ureche să se îndure de ea că e tânără și că băiatul care trebuia să-i fie bărbat a murit pe front. Blestema războiul, blestema soarta, își dezvelea sânii și plângea: iată-mă, sunt femeie, Melinte, mi-e dor de dragoste! Bărbatul amuțise pentru o clipă. Lui nicio femeie nu-i spusese vorbele astea. Capul începu să-i vâjâie. O privi pe femeie și nu-și aminti s-o fi văzut vreodată. Părul bogat de culoare arămie căpăta în ochii lui albaștri reflexe sângerii și i se muie tot trupul.

Simți din creștet și până în călcâie o plăcere dureroasă. Milioane de furnici se înfingeau în carnea și sângele lui. De sus luna rotundă pâlpâia ca un jar. Totul în jur se învârtea ca într-un leagăn prost făcut, în care capul nu-și găsea centru de greutate și se balansa ca pe o muchie de prăpastie. Melinte, în naivitatea lui, se imagină agățându-se inutil cu unghiile de ierburi firave, rostogolindu-se încet și sigur în adânc, ca într-o fântână părăsită.

- Arde luna?

- Nu arde, își coboară așternutul de pulbere fină peste noi. Nu te uita că mă vei iubi până la sfârșitul vieții. Nu vezi cum începe să-și scuture pulberea ca un descântec peste noi?

- Ba nu, fug stele bezmetice în jurul lunii!

- Privește cum țâșnesc razele ca niște schije deasupra noastră? șopti Săftica pentru sine. Chiar i se părea că-l vede pe Ionel al ei prin tranșeele Cerului, alergând

după dușman. Închise ochii și se lăsă în voie cuprinsă de dor.

În jurul lor răsăreau sulfine înalte de un metru. Melinte se simți suspendat într-un văzduh cu aromă de tei care venea de nicăieri. Trupul fetei zvâcni, părul se aprinse și începu să-i scânteieze fața. Melinte îngenunghie de plăcere:

- Ce-mi faci, femeie cu trupul de jar?

- Sfâșii bucăți din tine, din mine, din lună, din stele și-ți strig: ia-mă!

Sânii fetei se dezveliră într-o zvâcnire de dorinți năvalnice, strivindu-se de pieptul bărbatului. Îngenuchiară amândoi în iarba ca o sârmă ghimpată, mușcându-se într-o beție inconștientă. Li se părea că se târăsc prin tranșee. Mii de schije invadară deodată trupurile și se prăbușiră în abis. Cei doi simțiră arsura infernului. Bărbatul era un boț de lavă topindu-se cu aceeași furie în carnea și sângele fierbinte amestecat cu disperare. Ea aștepta momentul acela de răzbunare, de parcă ar fi aruncat o grenadă în războiul care i-a stricat norocul și care a făcut din ea o floare veștejită la marginea drumului. În aer pluteau arome de dragoste flămândă, ce se topeau pe buze fierbinți. O lacrimă târzie stăruie pe trup de femeie, într-un scâncet și geamăt de lună: tu fă-mă femeie în țipăt de șarpe! Era șuierea de moarte al puștii deșarte și strigătul cucuvelei de noapte: războiul să arză, în foc și tăciune!

Se arătau zorile și contururile se deslușeau în Valea lui Begu, intrând totul într-o tăcere ancestrală. Doar aburii se ridicau deasupra pământului ca niște nori răzleți. Se lumina de ziua și valea era pustie. Înghițise oare fantomele nopții? Câmpul se vălurea multicolor pe o gură de rai.

(va urma)

sunt prea cuminte pentru

Sunt prea cuminte pentru-această viață!...

Sunt pre cuminte pentru-această viață!
Iar unghiile-mi - manichiură sunt, nu armă!
Și nici unealtă care sapă-îngroapă -sfarmă!
Într-o realitate-vândută, criminală piață!

Sunt prea cuminte pentru-această viață...

Sunt prea cuminte pentru această viață!...

S-a născut la 13 ianuarie 1953, Țaul, Dondușeni (județul istoric Soroca). Absolventă a Școlii Medii din satul de baștină, urmează Școala Pedagogică din Lipcani, Briceni (1969-1972). Licențiată a Facultății de Jurnalistică, Universitatea de Stat din Moldova, cursuri de zi (1983-1988).

Debutază în poezie cu florilegiul Jurnalul Veronicăi... în volumul colectiv Dintre sute de catarge '90, Editura Literatura Artistică, Chișinău, 1990, și în publicistică cu interviul-eseu Talent îngemănat cu muncă, (despre Leons Briedis, poet și traducător leton: din română în letonă și din alte limbi romanice) în volumul Salcâmi în floare, Editura Cartea Moldovenească, 1987.

Volume tipărite: „Cetatea frunzei”, București, 1999; „Vertical într-o lume agitată. Eugen Simion și Basarabia”; „Cântecel pentru Săndel”, Chișinău, 2005 etc.

Este redactor la revista Literatura și Arta din Chișinău.

Cine ești, solitară Selena?!
Distantă, rece să fii ți-e voia.
Ești umbra irezistibilei Elena
De frumusețea căreia pieri Troia?!

Te-nsoțește cine distanță de-o rază –
Paris, îndrăgostitul, sau Menelau, soțul?
Ochiul cui de vecii îți stă pază –
Al regelui, al lui Alexandru, hoțul...

Dar, poate ești icoana iubitei Veronica...
Cu lacrima Luceafărul lumina-ți sfințește...
Atât de tainică! Nu, nu divulgi nimic.
Și veșnicia ți-ai meritat-o, firește...

Pe rugul dragostei arsă solitara Selena
Rămasă-i în veci iubirii candelă trează...
Femeie-s și eu. Pre nume Elena...
Și Troia mereu, mereu stă să cază...

Cine ești, solitară Selena?!

Ai apărut când sub al bolții cort
Nici martie, nici vers, nici sentiment...
Aniversare-n cimitir. Totul e mort –
Chiar și prezenții la eveniment...

Ai fulgerat. Lumină Orbitoare.
Doi sori au coborât în stinșii mei
Și s-a născut Pedeapsa-Sărbătoare
Dulce-nebună, ca beția de hamei...

...Lecturi, poeme, neveniri... Și clipa
Zbură-n confuzii gri... Îți mulțumesc.
Lumina mi-ai redat. Cu aripa
Pictez pe acuarela bolții: „Te gândesc...”

Ai apărut când sub al bolții cort...

Ce vis durut! Ce vis neașteptat!
O primăvară-iarnă din nou ne-a îmbrățișat
Prin spații eminesciene ne plimbam
La braț. Vorbeam ceva? Poate tăceam...

Într-un oraș de azi, uitat de toți,
„Reprofilat” spre un trecut ingrat...
Pășeam ca niște vrednici hoți
De sentimente, de „nu s-a-ntâmpat”...

Și întâlneam tot verticale titluri:
„O, mamă”, „Ce te legeni...”, „Doina”...
Iar versuri din celebrele „Scrisori”
Urcau pe eșafod „gușați”, și „strâmbă limbă”.

Ce vis frumos azi-dimineață m-a trezit!
Că aș fi vrut în el să mai exist...

Vis de iarnă

Plouă în iulie, în miez de vară, exact
Ca-ntr-un poem spectacol sau în antract.

Plouă. Rime, metafore, vers după vers
Curg în Clepsidra cu Peisaje, în Univers.

Răstignit peste harta Daciei, la mărgioară
Peste Urmele lui Orfeu, peste duruta Țară.

Peste Basarabia în chingile criminalelor
hotare
Care adună oștile lui Ștefan, Clopotare.

Rimează cu numele-ți. Frate, o sfântă ploaie.
Așteaptă, estivală, discretă vâlvătaie...

Plouă în iulie, în miez de vară, exact...

Gelsenkirche

Departa de casă
Pe drumuri străine
Cu racul în traistă
Mă îndrept către tine
Pe unde ești moarte
Aproape, departe

Un ochi care râde
Un ochi care plânge
Chircește lumina
Amurgul de sânge

Și spinu-i o floare
Și plânsu-i un cântec
Iubita își poartă
Iubitul în pântec

Trecutul prin lacrimă
Scutur sufletul ud
Cum se scutură blana
Un câine zălud

Câmpiile liniștii
Radioterapie
Sub semnul destinului
Stă tot ce-o să fie

Același e drumul
Bogatul, săracul
Așteaptă-mă moarte
Sunt omul cu racul
Pe unde ești moarte
Aproape, departe.

Vecernie

În pomul de iarnă pe care nu-l fac
Pun chipuri apuse și voci care tac
Și creanga se apleacă sub cei care sunt
Cu sufletu-n ceruri și trupu-n pământ
În pomul de iarnă pe care nu-l fac
Se adună, se adună și nu mai încap.

Crăciunul morților

Toată noaptea
Mi-au fulgerat cerul
Țipând ascuțit
Pescărușii
Din zori
I-am priponit
De cuvinte

Retrospectivă

ȘCOALA GĂLĂȚEANĂ – 30 -un brand jurnalistic-

LA 20 DE ANI DE LA PRIMUL ARTICOL

Acum aproape douăzeci de ani, în mai, publicam primul meu articol în *Școala gălățeană*. Editorialul. Un amestec de sentimente pe care nici acum nu mi le explic pe de-a-ntregul. Un sfârșit de primăvară ce nu anunța cu nimic un azi. Ca ieri, opt ani mai târziu urma să devin parte a familiei, în casa ce nu rețuza vizita nimeni. An de an familia s-a lărgit, discuțiile s-au aprins, subiectele au devenit din ce în ce mai diverse, iar ușa a rămas la fel de larg deschisă. Căror ce vor să ne treacă pragul le urăm bun venit, celor care revin le strângem, ca de fiecare dată, mâna și-i invităm la încă un rând de rânduri, iar celor ce ne părăsesc le păstrăm vie amintirea. Aici nu-i loc de priză, nu-i timp de vanitate și prepoziție, nu-i chef de dispută. Aici e de scris, de oferit din minte-n minte, din experiență-npre experiență, de la suflet la suflet, articol cu articol, număr de număr, an pe an. Tot ce păstrăm doar pentru noi nu ne va prisi vreodată. Suntem atât cât dăruim. Dăruți, buni colegi, și nu așteptați decât recompensa ce nu va fi să vină vreodată. La mulți ani!

Laurențiu ICHIM

DIN CUPRINS

Proiecte Europene	p. 2
Documentele Marii Uniri	p. 4
Biblioteca școlară	p. 6
Mesaje la aniversare	pp. 8-13
Personalități gălățene	p. 14
Favilionul Canceroșilor (III)	p. 16
Despre arta tranziției	p. 18
Plastică	p. 19

Revista Școala gălățeană, publicație lunară, apărută sub egida Casei Corpului Didactic, în luna mai a anului 1990, editată apoi de Asociația Profesională Școala Gălățeană și Inspectoratul Școlar Județean Galați a ajuns în această lună la numărul jubiliar 300. Cifre impresionante: 300 de numere, într-un tiraj de 2000 de exemplare în medie/număr, a câte 20 de pagini color, 600.000 de exemplare/ 12.000.000 de pagini color, însumând aproximativ 14.000 de articole semnate de peste 2500 de cadre didactice, bibliotecari și elevi din majoritatea unităților gălățene, scriitori, oameni de cultură, jurnaliști, inspectori școlari și directori de școli, formatori și metodiști din domeniile educației și managementului, medici, juriști, demnitari, artiști, slujitori ai bisericii din Județul Galați și din țară. În timp, revista noastră, „ajunsă la vârsta deplinei maturități”, depășind 30 de ani de apariție neîntrerupă, s-a dovedit a fi, pe rând, „un brand, un stindard, o tribună, un simbol”, „oginda unui univers profesional”, „un exercițiu de succes”, „un reper publicistic”, „revista de suflet a cadrelor didactice gălățene”, „un port drapel al învățământului gălățean”, „un veritabil bastion cultural”, „un brand jurnalistic”, „o tribună de idei”, „o Cale Lactee a presei pedagogice”, fiind cea mai longevivă publicație de profil din țară, care are capacitatea de a reflecta problemele învățământului și culturii gălățene, pentru că oferă cadrelor didactice, intelectualilor, oamenilor de cultură posibilitatea de a împărtăși experiențe deosebite în domeniu, pentru că este o revistă a bunului simț, o oglindă fidelă a spațiului didactic și cultural gălățean, pentru că are o personalitate distinctă în formă și conținut. Școala gălățeană are o tematică diversificată, cuprinzătoare, abordează probleme generale și specifice ale învățământului și culturii, popularizează bune practici în domeniu, formulează sugestii și opinii, promovează valorile umane. Au devenit tradiționale rubrici precum: *Educația la timpul prezent*, *Invitatul ediției*-interviuri cu personalități din sfera educației, științei, culturii, jurnalismului, spiritualității etc., *Din Cetatea Cărții*, *Limba noastră*, *Pagini de istorie*, *Personalități românești/ Personalități gălățene*, *Proiecte europene*, *Biblioteca școlară*, *Concursuri școlare*, *Cărțile colegilor noștri*, *Creație-poezie/proză*, *Plastică*, *Restituiri*, *In memoriam* etc. Câteva exemple sunt edificatoare în acest sens: au fost oaspeții revistei noastre printr-o serie de interviuri acordate peste 200 de personalități din domeniile învățământului și educație, culturii, științei, artei, vieții spirituale; au apărut peste 800 de cronici/recenzii/note de lector ale unor cărți având ca autori cadre didactice, scriitori, oameni de cultură gălățeni etc.; număr de număr, la rubrica „Plastică”, susținută de criticul de artă Corneliu Stoica, au fost publicate cronici ale multor expoziții de artă organizate de artiștii gălățeni, micromonografiile profesionale ale acestora etc.; la rubrica „Scriitori

gălățeni” au văzut lumina tiparului creații inedite ale majorității prozatorilor, poeților, eseistilor, istoricilor și criticilor literari gălățeni; au fost publicate articole referitoare la participarea cadrelor didactice și a elevilor gălățeni la zeci de proiecte europene; la rubrica „Personalități românești/ Personalități gălățene”, au fost prezentate peste 400 de microbiobibliografii, rubrică realizată cu sprijinul Bibliotecii „V.A. Urechia”, ca și rubrica „Din Cetatea Cărții”; la rubrica „Restituiri”, susținută de-a lungul timpului de pr. Eugen Drăgoi, au fost restituite contemporanilor pagini din istoria și spiritualitatea gălățeană etc. Paginile revistei au fost deschise tuturor colaboratorilor, statornici sau ocazionali. Se regăsesc în paginile publicației noastre semnături ale cadrelor didactice din marea majoritate a unităților școlare ale județului, de la cele mai mari, cu mulți elevi și cadre didactice, la cele mai mici, cum ar fi: Țigănești, Malu Alb, Tălpigii, Suhurlui, Adam, Gănești, Viile, Ungureni, Odaia Manolache, Furcenii Vechi ș.a. Școala gălățeană a fost primită cu încredere încă de la primele ei apariții. Din multele mesaje transmise de lungul timpului reținem, din lipsă de spațiu, doar câteva: „Salutăm apariția unei noi publicații, de data aceasta de opinie pedagogică, intitulată-cum altfel?- Școala gălățeană-o publicație care se remarcă prin ținută, atât din punct de vedere al conținutului, cât și al formei elevate de redactare” („Viața liberă”, 18 mai 1990); „Școala gălățeană”, se prezintă încă de la primele ei numere ca o revistă de opinie pedagogică, cu o problematică complexă...revista armonizează în structura sa editoriale, dezbateri, interviuri, informații, consultații etc. ...Școala gălățeană se prezintă ca o publicație de real interes și largă audiență în rândul cititorilor săi, elevi și cadre didactice” (Revista de pedagogie, nr.9/septembrie 1990); „Poate că cel mai mare merit al Școlii gălățene este că a reușit să se impună în conștiința dascălimii de la Dunărea de Jos și nu numai. Prin ceea ce face publicația și instituția care o editează girează cu adevărat dreptul la opinie al oamenilor școlii. Îi dorim ani mulți dăruieți învățământului românesc!” (conf. univ. dr. Costică Neagu, Universitatea București, în Școala gălățeană, nr.40, mai 1995). În demersul nostru, am avut sprijinul directorilor de școli, al bibliotecarilor școlari în difuzarea revistei la nivelul unităților de învățământ, cât și în ceea ce privește decontarea costurilor acesteia, oferind garanții că publicația poate apărea în continuare, mai ales acum când prețul hârtiei și al manoperei tipografice a crescut foarte mult, mai mult decât dublu față un an-doi în urmă. Școala gălățeană a obținut onorante distincții, dintre care amintesc: **Diploma de Excelență**, acordată de Ministerul Educației și Cercetării și Institutul Român pentru Drepturile Omului (2004); **Diploma de Excelență**, acordată de Inspectoratul Școlar al Județului Galați (2009); **Diploma de Excelență**, acordată de Centrul Cultural „Dunărea de Jos” Galați (2016); **Premiul Municipiului Galați**, acordat de Primăria Galați și Consiliul Local Galați, pentru „valoarea tematică și publicistică demonstrată în timp” (2006); **Premiul de Excelență**, acordat de Direcția Județeană de Cultură Galați (2020). Școala gălățeană este meritul celor care au fondat-o, în mai 1990 (Jana Andreescu, Gheorghe Felea, Vasile Ghica, Gheorghe Lateș, Maricica Stanciu și Ghiță Nazare-coordonator), a tuturor celor care, de-a lungul timpului, au făcut parte din Colegiul de redacție, a miilor de colaboratori, a tipografilor de la tipografiile ALMA, LAVIONDA și DONSTAR, care au trudit ca publicația să apară la timp și de calitate. Folosesc și acest prilej pentru a mulțumi membrilor redacției actuale care fac efortul voluntar, așa cum s-a procedat de la primul număr, pentru ca revista Școala gălățeană să apară fără întreruperi din luna mai 1990: Laurențiu Ichim (redactor șef/ tehoredactor), Gina Brînzan, Tinca Șerban (responsabil gestiune financiară, încă de la apariția revistei), Sorin Langu, Elvira Alexandrescu, Eugen Drăgoi, Violeta Măzărăoie, Corneliu Stoica și Oltea Paraschiv (responsabili de pagină), Eleny Cojocar, Viorel Dinescu, Teodor Parapiru, Dorina Bălan, Eugenia Olariu și Gheorghe Felea (responsabili de rubrică), Carmen Constantin, Monica Precupanu și Geta Vintilă (corespondenți zonali). De asemenea, au mai făcut parte, periodic, din colegiul de redacție, cărora doresc să le mulțumesc pentru aportul adus la continuitatea apariției revistei: Nicoleta Crânganu, Melu State, Daniela Nistor, Octavian Pătrașcu, Miroslava Gherasim, Cătălin Enică, Cecilia Georgescu, Virgil Nistru Țigănuș, Constantin Dimofte, Valerica Anghelache, Viorel Ștefănescu, Alice Cristache, Oana Enache, Victoria Movileanu, Doinița Popa, Ioana Călin, Cristina Ciobanu, Ana Tunaru, Mariana Parapiru, Cristina Butnaru, Liana Bucur, Corina Gavrilă, Corina Rotaru, Nicuța Blaga-Ardeleanu, Ivan Ivlampie, Mihai Talașman, Marilean Râpă, Gheorghe Pădurariu, Cezarina Gardiciuc, Ioana Apostol, Emanuela Pangratti, Mariana Andrei etc.

La ceas aniversar, numărul 300, urăm revistei *Școala gălățeană* VIAȚĂ LUNGĂ, LA MULȚI ANI!

Cele douăzeci și patru victorii de etapă ale pictorului Belgritte (III) Paul Emond (ficțiune)

13.

Cîteva ore mai tîrziu, nu am fost prea fericit cînd Belgritte nu a apărut decît la plecarea în etapă. Nu pusese geană pe geană, tremura și mi se părea că bate cîmpii. Alergătorii se porniră la drum, el se așeză în mașina radioului belgian și, cu mare îngrijorare, m-am uitat cum pleacă. Totuși, cînd a ajuns la Dax, dădea impresia că e în formă. Asistă la victoria belgianului Martin Van Geneugden (trec peste ieșirile entuziaste ale lui Varenne), apoi a venit la mine care eram în camera lui de hotel și mă concedie foarte repede ca să se aștearnă la lucru. Totul este bine, mă asiguram eu, și-a reluat ritmul obișnuit. Pe la miezul nopții însă, cînd dormeam liniștit, bătu la ușa camerei. Nimic nu mergea bine, nu reușea să lucreze, nu făcea progrese cu tabloul. „Faceți-mi din nou injecția de ieri, mi-a spus pe un ton autoritar.

- Nu se face zilnic. Ar fi prea periculos.
- Fă-mi-o bătrîne. Sunt doar într-o pasă proastă, mîine o să mă simt mai bine, e sigur.
- Dar sunteți atît de obosit!
- N-are a face. De mîine începe etapa de munte. Simt că tablourile vor fi mai ușor de făcut. Însă astă seară, mă simt golit, complet golit. Haideti cu injecția aia mai repede!”

M-am supus ordinului. Cum puteam să-l refuz? A! ce grea responsabilitate mi-am luat! Pentru că apoi a trebuit să-i administrez injecția în doze din ce în ce mai importante. Dacă sănătatea lui s-a degradat în anii ce-au urmat – am înțeles pe loc că n-a mai renunțat niciodată la acest adjuvant artificial – sunt eu oare răspunzător de toate astea? Nu e zi din viața mea în care să nu am muștrări de conștiință și să nu-mi reproșez că am acționat astfel. Noi doi nu trăiam oare numai pentru reușita acestui ciclu pe care îl vedeam desfășurîndu-se cu atîta originalitate? Oare nu trebuia să depășim obstacolele care ne ieșeau în cale, să ținem ritmul, să făurim, mereu să făurim, ca să ajungem de fiecare dată la termenul atît de scurt care ni s-a impus? A! cum să descriu fericirea de a vedea fiecare nou tablou desăvîrșit! Haidem, m-am încurajat în acea noapte la Dax, am ajuns deja la jumătatea cursei!

14.

E drept că etapele din Pirinei i-au adus prietenului meu o nouă sursă de inspirație. La care se adăugă bucuria de a-l vedea pe Geminiani cum cîștigă tricoul galben la Pau, la sfîrșitul celei de-a treisprezecea etape. A urmat un tablou absolut glorios (dacă îmi pot permite acest adjectiv), învîluit complet în aura haloului acestei victorii. Un tablou marcat de asemenea și de pecetea altitudinii și de un „nu știu ce” care trimitea la o altfel de textură a atmosferei și a undelor care o traversau: mai trebuie să amintesc că Belgritte a fost întotdeauna un maestru al ușurinței prin excelență, a grafismului ascendent, într-un cuvînt al acestei atît de frumoase dimensiuni aeriene pe care numai cîțiva pictori, foarte rari, sunt în stare să o restituie (de unde și, să o mai spunem încă o dată, incongruența de a încerca măcar cea mai mărunță comparație cu Nicolas de Staël?) Geminiani a pierdut tricoul galben încă de a doua zi și mi-a fost teamă ca moralul artistului să nu sufere consecințele acestui fapt, dar n-a fost așa: după toate astea, mi-a explicat el, campionul era plasat la doar cîteva secunde în spate. Cît despre restul traseului, plutonul s-a cățărat în acel an pe toate defileele din Pirinei ca pe niște mici ghebe vulgare, inclusiv pe Aubisque și pe Portet d’Aspet, astfel încît, chiar și un neexperimentat al muntelui cum era Darrigade a putut să se impună iarăși în sprintul de la Toulouse. Tablourile care corespund acestor etape de munte au fost deci impregnate de un climat care nu cădea niciodată în dramatism; dimpotrivă, pensula belgrittiană se dovedi cu ușurință relativ liniștită aproape întotdeauna. În ciuda unei întîmplări care pe mine mă înnebuni, literalmente și în toate direcțiile.

15.

Ești atent la stînga și, inevitabil, ce nu te aștepti se ivește la dreapta (sau invers). Și la ce nu te aștepti, la sosirea de la Luchon (sau, mai exact, la Bagnères-de-Luchon), s-a chemat Ofelia. Era blondă, avea un zâmbet fermecător și mai ales un nas numit de obicei nas trompetă de care ar fi trebuit să-mi amintesc poate, Belgritte se dădea în vînt după genul ăsta – un nas cu aceeași configurație împodobează chipul unei anumite Eva și unei anumite Léa cu care pictorul avusese cu cîteva luni mai înainte o legătură pe cît de focosă pe atît de tumultuoasă. Desemnată să ofere tradiționalul buchet de flori cîștigătorului de etapă (fericitul de Bahamontes, care și el a ajuns primul pe vîrful din Aspin și din Peyresourde), frumoasa Ofelia i-a atras numaidecît atenția prietenului meu. De paisprezece zile deja acest bărbat cu temperament pasional trăia concentrat asupra proiectului său și într-un mediu exclusiv masculin, nu-i așa? Oare ce s-a întîmplat în acea zi nu era încă de atunci previzibil? În zadar l-am așteptat în camera lui. N-am găsit nici urmă de prieten. Îngrijorat, am străbătut cîteva străzi din Bagnères-de-Luchon fără să șovăi să cercetez cu atenție și prin baruri. Într-unul l-am descoperit de îndată pe Belgritte al meu într-o mare conversație cu doșoara. M-a cuprins iute o emoție puternică și m-am dus glonț la el ca să-l aduc pe calea cea bună. Rău am făcut. Numai ce mă văzu, că se și întunecă la față și începu să strige, să-mi urle chiar: „Mai tîrziu! mai tîrziu!” ordonîndu-mi cu un gest foarte hotărît să dispar imediat; după care l-am văzut întorcîndu-se zîmbind spre cucerirea lui, evident o cucerire dintr-un singur cîrlig, imediat după ce ea l-a îmbrățișat pe Bahamontes – mare mister a fost pentru mine forța de seducție incredibilă de care dădea dovadă și fără să se pregătească, Belgritte, acest lup așa de solitar. Plouat și iritat, m-am întors la hotel. Degeaba l-am așteptat toată seara. Ce păcat, îmi tot repetam, atîtea eforturi ca să ajungem aici! Știam bine că de nenumărate ori, marile pulsiuni artistice sunt dublate de nevoi erotice de nestăvilite, dar chiar trebuia ca asta să ne provoace o așa încurcătură? Ce tristețe! Ce mîhnire profundă! Am stat îndelung, am renunțat să mă culc pîndind cînd se întoarce. Vlăguit să mai aștept, m-am băgat în pat, dar n-am făcut decît să mă tot foiesc. Se zăreau zorii cînd m-a luat puțin somnul.

Ușa duduia de lovituri puternice. El era. „La ce oră trebuie să plecăm, bătrîne?”

- De la nouă și jumătate. Dar dumneata...
- Injecția mea!
- Totuși...
- Tabloul va fi făcut!”

Și dracu’ ăsta de om s-a pus pe treabă. Era aproape șase dimineața. La nouă și șaptesprezece minute, foarte precis, tabloul era terminat. Cu o execuție fără cusur. Magnific ca și celelalte.

(Această aventură cu Ofelia n-a rămas așa. La numai o săptămînă după ce ne-am întors la Bruxelles, frumoasa din Pirinei se ivi acasă la Belgritte cu cățel și purcel. Idila a ținut mai multe săptămîni după care, într-o zi, am aflat că Ofelia părăsise atelierul prietenului meu ca să se instaleze la celălalt Belgritte, scriitorul. După trei luni s-a celebrat căsătoria și pictorul a fost nașul fratelui său. Aș fi lăsat bucuros această anecdotă pe seama redactorilor de tabloide care sunt avizi de astea – redactori care nu s-ar da în lături, dacă e ocazia, să povestească în forță cu detalii și fotografii drept mărturie cum pictorul și scriitorul obișnuiau să-și paseze de la unul la altul cuceririle –, dacă, în catalogul așa-zis sistematic al operelor lui Belgritte, fratele despre care e vorba nu ar fi găsit potrivit să descrie tabloul realizat la Bagnères-de-Louchon atribuindu-i nevastei lui un loc aproape exclusiv în evenimentele zilei care ar fi inspirat această operă (nevasta care muri într-un accident de mașină cîțiva ani mai tîrziu pentru că fratele conducea în stare de ebrietate, dar asta e o altă poveste). Se ne înțelegem bine: trebuie să ne păstrăm luciditatea. Inspirația fundamentală a tabloului a fost bine înțeleasă victoria lui Bahamontes de unul singur, trecerea celor două defilee din Pirinei, locul bun pe care Geminiani a reușit să și-l păstreze și ambianța cu totul deosebită a unei etape de munte; aceste evenimente principale nu pot fi reduse la minim în pofida unei simple iubiri trecătoare).

Traducere din limba franceză de Carmen Andrei

Poeme peregrine

Recent a apărut Antologia bilingvă de poezie contemporană românească cu un titlu inspirat, Poeme peregrine, în traducerea din limba română în limba spaniolă, traducerea aparținând doamnei Carmen Bulzan, scriitor polivalent, autoare de poezie, proză, eseu, jurnal, dar și de critică literară sau monografie. Avem în față ediția a doua a antologiei (prima a apărut cu un an în urmă) în care sunt traduși 20 de poeți români în limba spaniolă. În prima ediție sunt 15 poeți, ediția a doua îmbogățindu-se calitativ cu încă cinci nume. Iată numele poezilor antologați: Veronica Bălaj, Constaantin Barbu, Simion Bogdănescu, Cătălin Bordeianu, Carmen Bulzan, Leo Butnaru, Ion Deaconescu, Viorel Dinescu, Alexandru Drăghici, Mihai Firică, Dumitru Găleşanu, Maria Grădinaru, Nicolae Jinga, Ion St. Lazăr, Nicolae Neagu, Sever Negrescu-Negrești, Spiridon Popescu, Vasile Suci, Robert Șerban, Clara Georgeta Țircă.

Comparând textele originale cu traducerea în limba spaniolă, se poate observa cu ușurință sensibilitatea traducătoarei (ea însăși o poetă valoroasă), rigurozitatea în traducere, ceea ce scoate în relief personalitatea în plan profesional și literar.

Fiecare autor este tradus cu 10 poezii, beneficiind de un text-recomandare scris de un nume de prestigiu, urmat de o succintă prezentare bio-bibliografică.

În prefața la prima ediție, doamna Carmen Bulzan precizează: „Creo que la aparición de mea Antología de poesía rumana contemporanea, en edicion bilingüe rumano-español, responde a una necesidad de conocimiento intercultural y de dialogo a distancia a través de la poesía, tan necesario tiempos desprovistos de poesía...” (Cred că apariția unei Antologii de poezie contemporană românească, în ediție bilingvă româno-spaniolă, răspunde unei nevoi de cunoaștere interculturală și de dialog la distanță prin intermediul poeziei, atât de necesare în vremurile noastre lipsite de poezie..., pag. 8-9).

Despre traducătoarea Carmen Bulzan, Alfredo Perez Alencart din Spania spune: „Din vocea ei umană, Carmen Peregrina caută ancoră un Mister și spune adevărul său și mărturisește tulpinele credinței sale în texte lirice care o pregătesc pentru Ziua tuturor zilelor. Cuvintele sale zboară spre Divin și se întorc la noi, ca și cum deja ne-ar aparține” (pag. 109).

Pentru delectarea cititorului vom reda câte o strofă din poeziile semnate de Nicolae Jinga, Spiridon Popescu și Viorel Dinescu. Și asta pentru a se vedea fidelitatea traducătorului vis-a-vis de textul original: „E multă suferință în cuvânt/ în umbra lui – hipnotica idee/ în chiar acest banal și nordic vânt/ slujind miraculoasei Căi Lactee... (A fi, pag. 334) și, în limba spaniolă: „Hai mucho sufrimiento en la palabra/ en sus sombra – hipnotica idea/ en este viento muy banal que labra/ sirviendo a la milagrosa Via Láctea...” (Sear, p.335) sau, la Spiridon Popescu: „Doamne, dacă-mi ești prieten,/ Cum te lauzi la tot sfinții,/ Dă-i în scris poruncă morții/ Să-mi ia calul nu părinții...” (p.338); în spaniolă: „Dios mío, si Tú eres mi amigo,/ Como a santos te enfades,/ Dale orden a la muerte: ¡Si!, caballo, ¡No!, mis padres...” (Dios mío, si tú eres mi amigo, p.439), iar, din poezia lui Viorel Dinescu: „Stau singur între flacăra și frig/ În catedrala nopții-ntunecată;/ Degeaba peste lună-am să te strig,/ Ecoul nu se-ntoarce niciodată...” (Ecoul ireversibil, p.202), și, în spaniolă: „Estoy solo entre la llama y el frío/ En la catedral la noche oscura cuélgue;/ En vano sobre la luna mi llamanda te dio,/ ¡El eco nunca vuelve!...” (Eco irreversibile, p.203).

Am ales „mostre” din trei autori români în traducerea de excepție a poetei Carmen Bulzan pentru a se vedea fidelitatea față de textul inițial, îndemânarea și profesionalismul traducătoarei, dar și pentru a asigura cititorii noștri că poezia de calitate trece ușor granițele țării noastre pentru delectarea iubitorilor de poezie și de pe alte meleaguri.

Apariția Antologiei de poezie contemporană românească, cu titlu inspirat „Poeme peregrine”, Editura Kult din Drobeta Turnu-Severin, anul 2022, este o reușită în domeniu, datorată poetei Carmen Bulzan, recunoscută în țară și peste hotare, căreia, în 2018, Primăria din Salamanca (Spania) i-a acordat titlul de „Huesped distinguido”, în semn de recunoaștere pentru „laborioasa sa muncă de traducere”.

Vizitatorul

M-am întrebat de multe ori de ce am avut o stradă a Spitalului, dacă nu era niciun spital pe ea? Sau poate era?...

Suntem la începutul secolului XX, mai exact pe 3 ianuarie 1903, o zi frumoasă, ca de primăvară, cu soare blând și speranțe reînnoite, când printre pasagerii care se grăbeau să coboare din trenul de București ca să ajungă mai repede la trăsurile din fața gării a coborât și un tânăr cam de vârstă mijlocie, înalt solid, o namilă de om, cu o scurtă din piele, căciula și guler de samur, cu cizme până la genunchi, de parcă venea din stepa Calmuca. Pășea rar, dar sigur, și căra după el o geantă de voiaj cât roata carului de mare. Pe față îi jucau câțiva pistrui copilărești, avea părul blond-castaniu și mustață bogată. S-a oprit pe peron, a clipit de mai multe ori din ochii lui albaștri, ca și cum atunci vedea lumea pentru prima oară, și, până să se dezmeticească, până să traverseze clădirea gării, s-a trezit că toate trăsurile care așteptaseră acolo porniseră deja. Na, ce să facă, trebuia să aștepte până să se întoarcă una, să-l ia și pe el. Și a întrebat:

- E departe orașul?

- Nu, domnule!... Galațiul e mic, urci vadul, dai colțul la stânga și ești în oraș.

- A, păi dacă-i așa...

Și „namila” și-a luat inima-n dinți și bagajul la spinare și a pornit cu pași vioi să urce vadul. Dar pe la jumătate a simțit că i se taie respirația. S-a oprit și și-a zis: „Fie ce-o fi, eu aștept o trăsură!”

N-a așteptat mult.

- Unde mergem, domnule?

- Du-mă la Galați.

- Păi, suntem la Galați. Unde să vă duc?

- A, da? Du-mă la cel mai bun hotel, dacă există așa ceva pe aici.

- Există, domnule, cum să nu existe! Sunt mai multe, da' am să vă duc la unul prima-ntâia, pe Domnească.

- Hai, grăbește-te.

- Am înțeles, să trăiți, a răspuns vizitiul. Sunteți în vizită sau cu afaceri?

- Mmm, și în vizită și cu afaceri, ca să fii mulțumit.

Vizitiul n-a mai întrebat nimic și l-a debarcat în centru, chiar în față la Hotel „Metropol”.

Personajul care venea incognito în Galați, fără să-l aștepte nimeni la gară, dădu o privire roată, să se orienteze. Alături parcul, o frumusețe de parc, vis-à-vis Restaurantul Suré, cu copertine de soare și mese pe trotuar, deși era ianuarie – dar am spus, un ianuarie blând ca o primăvară - cofetărie alături, peste drum berăria Azuga și mai încolo, magazine la parter, cât vezi cu ochii. Și se declară mulțumit: „Hm, nu e rău deloc!” Intră în hotel, se înregistrează la recepție și ceru o cameră.

- Pentru o lună, dacă se poate, și cu baie alăturată.

- Baia e pe hol, i se răspunse.

I s-a dat o cameră „de 60 de lei/zi”, la etajul I, cu vedere spre parc. Plăți și dădu s-o ia în sus pe scări, însoțit de feciorul care îi căra bagajul. Dar se întoarse și se adresă din nou recepționarului, căruia se întâmpla să-i țină locul în ziua aceea chiar domnul Hangiof, patronul hotelului:

- Domnule, ați putea să-mi comandați o trăsură să mă ducă la spitalul de pe strada Spitalului, se poate?

- Bineînțeles, domnule, cum să nu, o chemăm imediat.

- E departe?

- A, nu, de aici cu trăsura faceți vreo zece minute.

- Bine. Să vină în jumătate de oră.

- Am înțeles.

N-a spus dacă vrea să se interneze, dacă are pe cineva internat acolo sau ce treabă are la spital, iar domnul Hangiof, discret, cum îi era obiceiul, nu l-a întrebat ce caută, pe cine și cu ce scop. A trimis un băiat să-i aducă trăsura din față de la Biserica Greacă și când vizitatorul a coborât i-a spus vizitiului să-l ducă pe strada Spitalului, la spital.

N-o să vă vină să credeți, dar acest om, care era o somitate chiar din tinerețe, încă necunoscută pe malurile Dunării, a intrat pe poarta spitalului „Spiridonia”, pe care avea să-l conducă de acum înainte până

renumitul chirurg Toma Ionescu, de la care a învățat că specialitatea chirurgiei este o artă, nu o meserie. Și opera într-adevăr ca un desăvârșit artizan.

Primăria răscumperase Spitalul Spiridoniei și moșiile Brateș și Bădălan de la Spitalul „Sf. Spiridon” din Iași, care le primise prin danie tocmai de la domnitorul Cehan Racoviță, așa că era acum momentul pentru schimbări mai de substanță. A dublat numărul de paturi, a desființat sala de operații pe care o găsisese la capătul unui hol, despărțită de restul lumii doar printr-o perdea și a amenajat alte două săli de operații moderne, dintre care una pentru cazuri septice, a adus aparatură nouă, din străinătate, a format oameni, i-a ajutat, i-a înzestrat... Și-a apropiat personalul, cu care era și sever, dar și mărinimos. Iar printre pacienți i se dusesse buhul și veneau la el nu numai din Galați, dar și din localități și regiuni îndepărtate. Se făcea coadă dis-de-diminează la poarta spitalului, „pentru doctorul Carnabel”!

Nu era nicio activitate medicală, filantropică sau literară care să-i scape. Așa a cunoscut-o și pe fiica doctorului Macridescu din Focșani, viitoarea doamnă Ecaterina Carnabel, la un bal de caritate, la care ea venise cu comitetul care strângea bani pentru un spital de copii. Era o domnișoară atât de frumoasă, de fină și delicată, încât, butucănos cum era, dar timid și el ca o domnișoară, nu știa cum să se apropie de ea. S-a gândit că ar putea s-o impresioneze printr-o donație generoasă. Și nu s-a înșelat. I-a atras atenția și... în scurtă vreme i-a cerut și mâna și s-au căsătorit. Au locuit mai întâi pe strada Lahovari, într-una din casele domnului Hangiof, până ce a fost să se ridice pe locul acela Palatul Poștelor, după care s-au mutat pe strada Romulus.

Când orașul a fost amenințat de holeră, a procurat etuve, pulverizatoare, brancarde, prin Casa „Geneste Herscher” din Paris, recomandată de Direcțiunea Generală Sanitară. Primăria a mai plătit atrunci pentru o trăsură-ambulanță pe patru roate, construită în Galați pentru transportul bolnavilor contagioși, și a mai fost adusă încă una, de la Viena, și un brancard, donația Cercului „Intim Club”, al cărui președinte devenise doctorul Carnabel. Datorită lui s-au reparat barăcile Spitalului holeric, s-au construit noi anexe, s-a adus apă filtrată în

la ieșirea sa la pensie, ca un necunoscut. A deschis ușa de la intrare fără să-l oprească nimeni ori să-l întrebe cineva ceva. Erau orele 11:30, se pregătea masa de prânz, pe holuri mirosea a ciorbă de fasole cu leuștean și a ceapă prăjită, semn că bucătăria era pe aproape sau că aerisirea nu era suficientă. A căutat ușa pe care să scrie „Cameră de gardă” și când, în sfârșit, a găsit-o, a bătut discret.

Numai că dinăuntru n-avea cine să-l audă, fiindcă prin ușa închisă se auzea un zgomot mare, voci, râsete, clinchet de pahare, zaiafet.

N-a mai așteptat. A deschis și a salutat:

- Bună ziua tuturor și „La mulți ani”!
zise el, cu voce baritonală.

Tot personalul strâns acolo pentru ziua unui sfânt Vasile trecut și neaniversat, se întoarse spre el, deranjat:

- Așteptați pe hol, nu vedeți că suntem ocupați?

Și hărmălaia o luă de la capăt.

-Mă scuzați, insistă vizitatorul, dar eu sunt noul dumneavoastră șef, doctorul Carnabel...

Ca prin farmec, se făcu tăcere. Prima care își reveni fu sora șefă:

- Bine ați venit, domnule doctor! Pe noi să ne scuzați, știți, noi...

- Nu e nicio problemă. Cine e sărbătoritul?

- Nu e niciun sărbătorit, dar știți... Așa e tradiția... A fost Anul Nou și, vorba ceea... Nu ciocniți cu noi un pahar cu vin, de bun venit?

- Cu bucurie! Dar numai unul, fiindcă vreau să fiu treaz când îmi predați spitalul...

Și, după o înghițitură, spuse:

- Ei, și acum, gata, să trecem la treabă!

Așa a început prima zi de lucru a medicului primar Alexandru Carnabel, chirurgul-șef al spitalului Spiridoniei de la Galați, care la 35 de ani câștigase concursul pentru postul doctorului Aristide Serfioti, după ce acesta se retrăsese din funcție. Cu mersul lui deșirat și cu ținuta lui aproximativă, nu ghiceai din prima cine ar putea fi. Dar ochii lui albaștri emanau atâta bunătate și mâinile lui voluminoase mânuiau instrumentele în plagă cu o delicatețe fără seamăn, încât nu se putea să nu-l îndrăgești și să nu-l respecti. Îl avusese profesor pe

toate încăperile...

A fost și animatorul acțiunilor organizate de „Societatea pentru profilaxia tuberculozei și Asistența Tuberculoșilor săraci din jud. Covurlui” și la insistențele lui repetate s-a înființat Spitalul TBC.

Dar a venit războiul, Marele Război. Doctorul Carnabel era atunci medicul șef al tuturor spitalelor din Galați. Și cine să se implice mai mult decât el și soția lui, care era președinta Crucii Roșii gălățene!

Toți cei grav răniți au trecut prin mâna valorosului chirurg Carnabel, care din zori și până în noapte opera, scotea gloanțe, schije, din trupurile mutilate, cosea plăgi, desinfecta... Asta sub amenințarea bombelor care cădeau fără întrerupere în oraș.

Dar poate cea mai mare ispravă a lui a fost când, forțat de împrejurări, s-a apucat să coasă la loc... o inimă!

Norocosul pacient era un prizonier adus de pe front, din teritoriul austro-ungar, unul din cei puși să lucreze la construirea căii ferate Galați-Reni, cazați în lagărul de la Regimentul 3 de Artilerie Călărească. Fusese grav rănit de o baionetă care i-a străpuns toracele în dreptul inimii și, practic, nu mai avea scăpare. Mirarea era cum de a rezistat drumului până la Galați.

Doctorul Carnabel s-a încăpățânat să nu-l lase să moară. Cu toată teama colegilor și a surorilor care-l secondau, el a deschis toracele acelui om, sub anestezie generală, și i-a cusut miocardul și vasele care sângerau. La 50 de ani, el făcea ceea ce nu mai văzuse niciodată, o premieră absolută! Sub tiruri de artilerie, bombe și obuze care cădeau ori se spărgeau în jur, aceea a fost prima operație pe cord deschis care s-a făcut în România. În condiții improprii, un pionierat, care, culmea, a reușit și pacientul a supraviețuit!

Multe s-au schimbat după ce războiul a trecut ca un vis urât. Spitalul Spiridoniei s-a mutat și el de pe strada Spitalului pe strada Beldiman, lăsând loc viitorului Palat al Școlii Comerciale pe care avea să îl ridice acolo Camera de Comerț.

Pe când avea numai 56 de ani, doctorul Carnabel, de prea mult zel și efort zilnic, a suferit un preinfarct, apoi un infarct și a fost obligat să se retragă din activitate. Inima, organul pe care îndrăznise să-l atingă cu mâinile sale, acum nu mai vroia să-l asculte. Vizita lui la Galați se terminase. A

plecat la casa socrului său din Focșani și acolo...

La 13 august 1927, cotidianul „Galații noi” anunța, pe prima pagină că „Doctorul Carnabel nu mai este!”.

Peste patru ani, ziarul „Acțiunea” scria despre „Dezvelirea bustului Doctorului Alexandru Carnabel”, ridicat prin subscripție publică de către un comitet în frunte cu Chistache Theodoru, primarul municipiului și realizat în bronz de Oscar Spaethe. „Un act care onorează Galațiul și pe cei care s-au grăbit să contribuie la înfăptuirea lui...”

A fost ridicat pe strada Romulus, unde a locuit, apoi a dispărut de acolo, a stat aruncat cine știe pe unde și acum o inimă generoasă l-a găsit și se află în curtea Spitalului Elisabeta Doamna, ca și bustul doctorului Aristide Serfioti, la un loc mai apropiat de prestigiul și preocupările acestor mari personalități gălățene. Niciunul nu se născuse la Galați, și totuși...

„Nimeni ca el n-a mai desăvârșit comorile sufletului cu strălucirea minții și nimeni ca el nu le-a pus cu mai multă dărnicie în slujba umanității.” – stă scris pe placa lui memorială din Focșani.

Uneori, și gălățenii știu să-și onoreze oamenii care i-au onorat. Drept dovadă, strada Spitalului, rămasă fără spital, poartă astăzi numele lui.

Ce moș vine de sărbători?

„Ce întrebare-i asta? Sigur că Moș Crăciun!” o să răspundeți imediat, cu o semnificativă doză de uimire și chiar de indignare că vă ocup timpul cu banalități. Dar lucrurile nu sunt chiar atât de simple precum par. Pentru că înaintea lui Crăciun vine în fiecare an Moș Nicolae, iar mai devreme, în noiembrie, au fost moșii de toamnă. Vor urma moșii de iarnă, cei de primăvară, de vară... E plin calendarul nostru tradițional, sempitern, de întâlniri cu moșii. Pentru că ei reprezintă legătura statornică a fiecăruia dintre noi cu antecesorii, moși și strămoși, spre care ne îndreptăm din când în când aducerile-aminte și care ne vizitează periodic, dacă am fost cumiți, lăsându-ne, chiar dacă nu-i vedem, daruri. O ipostază încântătoare de armonie familială și socială, pe care ne-am obișnuit s-o trăim de sărbători. Numai că de fiecare dată intrupăm această legătură indestructibilă cu înaintășii numai în persoana lui Moș Crăciun, ce-i drept, un personaj memorabil, care ne face să-i uităm pe ceilalți. De exemplu, pe moșii care dau semnalul de început al primăverii, de soare și dezgheț, în martie, când, după „babe”, urmează zilele moșilor. Sau pe bătrânii ciobani, cu rol de frunte în deschiderea anului pastoral. Ori, de ce nu, pe cei întruchipați de măștile antropomorfe de „urâți”, care trebuie să alunge duhurile rele. Lumea actuală se sprijină pe această realitate a bătrânilor, moștenită (cuvânt derivat din moș) din alte vremuri, chiar dacă deseori, voit sau nu, o ignoră. Am identificat în surse diverse nume de oameni (Moșandrei, Moșanu, Moșescu, Moșilă, Moșneaga, Moșoianu, Moșoiu, Moșteanu) și de localități (Moșești, Moșneni, Moșoaia, Moșteni) care demonstrează cu prisosință acest lucru. Ceea ce mă îndreptățește să revin asupra acestui cuvânt, care a dezvoltat o familie bogată și o impresionantă arie semantică.

Moș este un termen străvechi, pe care româna l-a păstrat cel mai probabil din limba geto-dacilor (substratul tracic). De aceea, el are un corespondent în limba albaneză, moshë „vârstă”, care, la rândul său, s-a format pe un substrat iliric, înrudit cu cel tracic. Se pare că sensul său original în limba noastră a fost „bărbat în vârstă, bătrân”, deși unii cercetători acreditează ideea că la început însemna „soțul unei moașe”. În timp, lexemul s-a încărcat cu diverse conotații, care i-au înmulțit accepțiile, atât în sens pozitiv: om înțelept, cumpătat, cu experiență de viață, bun sfătuitor...(vezi proverbul „Cine n-are bătrâni să-și cumpere!”), cât și negativ: decrepit, neputincios, slăbit fizic, cu simțurile atrofiate... Nu trebuie să uităm însă nici sensurile specializate care circulă în diferite variante ale limbii: regional, mai ales în Moldova, i se spune moș (ca termen de adresare politicoasă) unei rude bărbătești mai în vârstă, în special unchiului; în limbajul religios, moșii se referă la sărbătorile de prăznuire a celor trecuți în lumea dreptilor, care se desfășoară constant pe tot parcursul anului, cum remarcam încă de la începutul articolului. Și, cum praznicele au generat petreceri în lege, sărbătoarea anuală a moșilor de Rusalii a devenit târgul moșilor, cu muzică, jocuri, tiribombe și alte distracții, mese întinse, bunătați sfârâind pe grătar, vânzători ambulanți, ce mai, un bălci în adevăratul sens al cuvântului, așa cum îl descrie I.L.Caragiale în schița pe care i-o dedică, „La moși”. Atât de mult le-a intrat în inimă această minunată petrecere poporenilor, încât, întâlnindu-se pe străzile Bucureștiului, se salutau nu cu „bună ziua”, ci cu „Să ne vedem sănătoși în târg la moși!” („...în târgul moșilor din Obor”, unde cânta Maria Tănase). Și de aici n-a mai fost nevoie decât de încă un pas pentru a numi Calea Moșilor una dintre cele mai importante artere de circulație din Capitală. Și de câțiva în plus pentru a scorni și vorbe pe seama întâmplărilor și năravurilor de la moși: „s-a strâns lumea ca la moși”, „se holbau ca la moși”, „vindeau (spuneau, îndrugau, înșirau) moși pe groși (moși păroși)”. Expresii de tot hazul, dar pline de înțelepciune populară, cum sunt toate zicătorile, referitoare la curiozitatea naivă a multimilor de gură-cască care cutreieră târgurile și iarmaroacele, ori la vorbele mieroase și înșelătoare ale precupeților, care înșiră vrute și nevrute ca să-ți vândă marfa lor, nu întotdeauna de calitate. Spectacolul improvizat avea în centru de multe ori un moș în carne și oase, care se ridica mormăind în fața oamenilor, impresionați de ce poate fiara să facă, un „moș Martin” (Ursache sau Ursilă), pe care până și copiii au învățat să-l numească așa, într-atât le-a devenit de familiar ca personaj de poveste.

Am remarcat deja că lexemul moș are o familie numeroasă, constituită din cuvinte vechi, din limba populară, unele cu amprentă istorică, altele familiare ori șugubețe, dar nu se pot neglija nici acelea specializate, cum sunt cele referitoare la naștere și moșit. Am să încerc o descriere și o așezare logică a membrilor familiei identificate, nu neapărat în ordine alfabetică, nici strict morfologic, în funcție de afixe, ci mai degrabă combinând criteriile (genetic, morfologic și semantic). Mai întâi vom observa că moș se dezvoltă în patru direcții principale,

una temporală, strămoș, cea de-a doua, de identificare a substantivului-dublet de genul feminin, moașă, a treia, diminutivă și a patra, pentru denumirea proprietății, moșie. Fiecare dintre ele (în afara celei diminutive) se organizează în subfamilii: strămoș – strămoașă (subst. fem.), strămoșesc (adj.), strămoșește (adv.), strămoșie (subst. „calitatea de strămoș”). În plus, cuvintele din această serie, prin prefixul hiperbolizant stră-, accentuează ideea de vechime, exprimată frecvent în frazeologismele cu forma „din (de la) moși-strămoși”.

Moașa este echivalentul a ceea ce francezii numesc sage-femme (accoucheuse) iar englezii midwife. Cuvântul și-a format propria familie: moșică (diminutiv familiar, ca și nășică, folosit uneori și pentru a desemna o femeie mai în vârstă, rudă sau nu). În această situație, moșică se evidențiază ca termen de reverență, față de neutrul moașă, care poate fi interpretat și ca stră- moașă, femeia care dă naștere familiei și nume ginte și căreia i se dorește ceva rău în imprecizia „Moaș-ta pe gheață!” A moși („a ajuta la naștere”), moșire, moșit completează seria lui moașă în ceea ce privește interpretarea din perspectiva obstetricii.

Derivatul moșie are două diminutive cu semnificație dimensional-afectivă, moșioară, moșiuță, dar și o consistentă arie a „stăpânirii”: moșier, moșiereasă, moșierită, moșierime, moșieresc (adj.). Voi adăuga aici doi termeni care nu sunt derivați din moșie, ci din moș: moșnean - „țăran liber, proprietar de pământ, în Muntenia”(ist.) și moștean (cu familia: a moșteni, moștenitor, moștenitoare, moștenire...). De asemenea, cuvântul regional învechit moșan („moștenitor”), cu derivatele moșancă și moșenesc.

În fine, diminutivele lui moș, neutre, familiare sau ironice, sunt: moșic, moșuc, moșuleț, moșulică. Iar caracteristicile sale sunt exprimate prin adj. moșesc și adv. moșește. O formă amplificată a termenului este moșneag, cu diminutivele moșnegel și moșneguț. La care se adaugă vb. peiorativ a moșnegi, adj. moșnegesc și subst. colectiv cu nuanță depreciativă moșnegărie. După cum se poate constata, este într-adevăr o familie lexicală bogată și, chiar dacă unii termeni sunt ieșiți din uz (cum sunt derivatele lui moșier), totuși majoritatea apar foarte frecvent în româna conversațională sau scrisă de astăzi.

În acest moment este iar cazul să ne întoarcem la primele observații din articol. Remarcam în acele rânduri că Moș Crăciun tinde să acapareze toată atenția, eclipsând o întregă galerie de moși, pe care, tradițional, îi recunoaștem și la care ne raportăm credința, obișnuințele comportamentale, spre care ne îndreptăm rugile și speranțele. Propun deci să-i redescoperim pe cei mai cunoscuți, ca să le demonstrăm contribuția în construirea profilului nostru spiritual cu ambele sale fațete, individuală și colectivă. „Moș Adam”, în formulări precum „de la (de când cu, de pe la, din vremea lui...) moș Adam”, evidențiind biblic vechimea sau bătrânețea, echivalente cu începuturile omenirii. „Moș Ene”, omologul autohton al lui Morfeu, zeul somnului, care, într-o formulă rimată „... vine pe la gene”. „Moș Ajun” este fratele mai mare cu o zi al Crăciunului, pe care colindătorii îl invocă în fiecare an: „Bună dimineața la Moș Ajun!”. Calitatea lui de a preceda marea sărbătoare îl face inseparabil de Crăciunul propriu-zis, pe care îl deschide. De altfel, mersul la colindat anticipează prin urări și daruri minunea din noaptea nașterii Domnului, care se va adevăra prin vestea cea mare și prin tot ce vor primi cu toții sub brad. „Moș Nicolae” este de fapt Sfântul Nicolae, recunoscut pentru dărnicia sa. Personaj istoric, Nicolae de Mira a fost sanctificat pentru minunata existență închinată bisericii și pentru jertfa sa. Înfățișat în icoane la o vârstă venerabilă și fiind atât de apropiat de copii (prin tradiție), i s-a dat cu această ocazie un apelativ mai puțin sobru, în ton cu barba lui albă, cu privirea blândă și cu marea iubire față de oameni, Moș Nicolae. Pentru copiii din multe țări occidentale, el este cel care dă cadouri și este numit Santa Claus sau Klaus (din Nikolaus). Pentru cei care vorbesc limbi romanice, numele donatorului universal consacra nașterea divină: Père Noël (fr.), Babbo Natale (it.), în timp ce, la noi, cel care vine cu siguranță în noaptea de 24 spre 25 decembrie este Moș Crăciun. După cum se observă, între cele două date (sau „sesiuni de cadouri”) consacrate este o distanță temporală ce nu poate fi neglijată, 5 – 24 decembrie. Acest lucru îndreptățește opinia unor cercetători, care consideră că Moș Nicolae și Moș Crăciun sunt „personaje” diferite. La fel de adevărat însă e și faptul că, pentru mulți, în lumea germanică, dar și la greci, Sfântul Nicolae (Santa Claus) își schimbă data acțiunilor filantropice, mutându-le în noaptea de Crăciun. Atunci cine mai e cel adevărat? Sau e un singur moș, cu diferite chipuri? În ce ne privește, nu avem această nesiguranță, pentru că în tradiția românească Moș Crăciun (originar din basme, nu din Laponia) a fost întotdeauna singurul care intră pe horn ca să aducă daruri. Numai în perioada postbelică, până în 1990, am fost nevoiți să-i schimbăm numele, după model sovietic, în Moș Gerilă (traducerea rus. Ded Maroz).

În ce privește proveniența substantivului crăciun, nesiguranța este și mai mare decât pentru moș. Pe scurt, lingviștii au emis trei ipoteze: 1. Crăciun provine din lat. creātiō, -ōnem. Cu observația că acesta n-a mai fost moștenit de vreo altă limbă romanică, iar sensul din română nu putea proveni din latină. Totuși, tentația de a identifica un nume echivalent cu nātālis, din care provin noel și natale și care înseamnă „creație, naștere, geneză” este foarte mare. 2. Crăciun provine dintr-o limbă slavă învecinată ori din maghiară, în care s-au identificat formele Karačonu, Koročonu ș.a. Teoria a fost infirmată de conjuțeianul nostru Petru Caraman (Vârlezi, 1898), eminent

folclorist și slavist, care a remarcat în răspândirea geografică a termenului că el nu se întâlnește decât la slavii din imediata vecinătate a românilor. În consecință, e mai probabil ca slavii să-l fi luat de la români. 3. Crăciun este probabil un element de substrat, cu sensul inițial de „buștean care se arde în noaptea de Crăciun”. În limba albaneză a fost identificat un cuvânt cu formă și sens asemănător, kërca „buturugă”, iar în dialectele sud-dunărene se păstrează forme arhaice cu același înțeles. Însă e mai greu de identificat transferul semantic de la buștean ars la numele sărbătorii, din moment ce la români n-a existat niciodată acest obicei (preluat de slavii sudici).

Oricare ar fi originea numelui său, Crăciunul rămâne una dintre cele mai importante sărbători creștine, celebrată anual atât prin ceremonialul religios specific, cât și prin tradițiile strămoșești, care cuprind manifestări folclorice de o mare diversitate, de la colinde, la măștile zoomorfe și antropomorfe, ori la reprezentațiile de teatru popular (Irozii). Cuminiți în judecată și drepti în căutătură, cuminecați în ziua sfântă, credincioșii sunt gata să primească vestea cea mare de Crăciun. Dar bucuria lor nu poate fi deplină dacă nu se vor bucura prin cântec și joc, sincretismul acestui comportament dezvăluind încă o dată natura complexă a spiritualității populare. E o tradiție zidită în timp, de vârstă ancestrală, cu datini care s-au sedimentat prin trecerea anilor. Astfel, momentul sacru al solștițiului de iarnă, ziua străveche dedicată soarelui atotbiruitor (Sol Invictus) devine ziua în care se naște Mântuitorul. Timpul și spațiul se află acum la apogeu pentru omenire, iar Crăciun este soțul femeii (moașa) care-o ajută pe Sfânta Fecioară să nască. El devine astfel nu numai un martor al nașterii lui Iisus, ci și un mesager, care transmite bucurie și binecuvântare prin darurile pe care le face copiilor. Cum este reprezentat Crăciun ne închipuim deja cu toții, pentru că așa ni s-a transmis din moși-strămoși: un bătrân cu barba și pletele albe ca neaua, îmbrăcat în veșmânt roșu, care aduce daruri sub bradul împodobit. Fiecare element al acestei imagini succinte are o simbolistică sacră. Mai întâi albul hibernal, însemn cromatic al vârstei, care îndreptățește includerea lui Crăciun în categoria moșilor. Vârsta sa înaintată este chiar cea a timpului pe care-l reprezintă și care se pregătește în zilele iernii de resucere (Anul Nou). În același timp, albul are și o încărcătură spiritual-somatică; este garanția persistenței (sau recuperării) unei stări: nevinovăția (identificată mai ales în ipostaze infantile). Faptul că Moș Crăciun le aduce daruri în primul rând copiilor transpune trecerea timpului într-un permanent dialog al vârstelor, prin care societatea omenească se perpetuează. Roșul veșmântului asociază albul cu un alt simbol sacru, focul regenerativ, element fundamental al existenței și dovadă peremptorie a elanului vital. Focul din cămin reprezintă armonia și confortul familiei, iar lumina sa ocrotește și emancipează ființa umană, desfăcând-o de întuneric. De aici, și tradiția arderii bușteanului în noaptea de Crăciun, păstrată cu sfințenie la atâtea popoare. Apoi bradul, axul pământului, arborele sacru al românilor, împodobit ca pom al vieții și consacrat ritual în fiecare casă ca loc al dăruirii. Sub cetina pururi verde a bradului de Crăciun se instituie o minunată atmosferă, în care adevărul și basmul interferează ca niciunde! Și de aceea grija cea mare a oricărei familii e să aibă un brad cât mai frumos împodobit pentru Moș Crăciun.

Când vine Moșul? Vine sau nu vine? La tine a venit? La mine da! Mi-a adus... Copii și părinți, părinți și copii, părinți care au fost (și care poate că au mai rămas) copii, copii care vor fi poate părinți... Îl așteaptă pe Moș Crăciun cu mare nerăbdare; li se luminează ochii de bucurie și ascund în colțul gurii un zâmbet ștrengar, pentru că toți știu povestea: „Ce ai vrea să-ți aducă Moșul? Da' ai fost cuminte?” Observați că Moș Crăciun a devenit pentru noi un oaspete familiar, deși nu vine decât odată pe an? Nici nu-l mai chemăm cu numele întreg, cum ar fi politicos, fiindcă el este înțelegător și darnic. Nu se supără. Așa că: „Vine Moșu' ? L-ai văzut pe Moșu' ? Ce și-a adus Moșu'?” Astea sunt întrebările la zi. Nu „L-ai văzut pe moș?” Pentru că Moș (sau Moșul sau Moșu') este numele lui. Mă rog, o parte. Dar cum noi, oamenii mari și mici, facem economie la orice, chiar și la cuvinte, ne-am obișnuit să-i spunem așa, mai pe scurt, Moșu'. Că e vorba de Moș Crăciun nici nu poate să fie îndoială. Ce alt moș vine cu sănița, coboară pe coș (sau pe balcon!) și-ți lasă daruri minunate sub brad? Și asta de atâta timp! Cum de nu-l vede niciodată nimeni?

MORPHOCROMA

„Din dragoste pentru frumos”

Ana-Maria Cocoș

Deținătoare a unui Premiu pentru debut, acordat de Filiala Galați a U. A. P. R. la Gala Artelor din anul 2019, iar mai recent distinsă cu alte două premii pentru Grafică la expozițiile „Dragobete-Art.Ro” și „Șase șase! Poartă-n casă!”, ambele organizate la Iași (2022), Ana-Maria Cocoș și-a deschis a treia expoziție personală, intitulată „Din dragoste pentru frumos”, găzduită de Galeriile de Artă „Nicolae Mantu”. Ea urmează celor două din 2017 („Contradicții artistice”, Foaierul Teatrului Național de Operă și Operetă „Nae Leonard”) și 2018 („Sentimente”, Galeriile de Artă „Nicolae Mantu”), cuprinzând doar 19 lucrări de grafică realizate în tehnica pixuri colorate, dar foarte semnificative pentru evoluția tinerei artiste, fiindcă ele îi etalează nu numai talentul și harul cu care a fost înzestrată, dar mai ales strădania manifestată pentru a ajunge deja la un stil bine definit, recognoscibil pentru cei care-i urmăresc și admiră creația.

Pentru cine nu o cunoaște încă, vom spune că Ana-Maria Cocoș s-a născut la 25 iunie 1996 în Galați. A absolvit Liceul de Artă „Dimitrie Cuclin”, secția Pictură Monumentală, clasa profesoarei Gabriela Georgescu (2015) și Universitatea „Dunărea de Jos”, Facultatea de Arte, secția Pictură (2018), după care a urmat studii masterale la Universitatea Națională de Arte din București, Facultatea de Arte Plastice, Decorative și Design, secția Artă Monumentală, finalizate în 2020 cu lucrarea „Optic Delirium”, coordonator, prof. univ. Lisandru Neamțu. În același an a fost admisă ca membră a Uniunii Artiștilor Plastici din România. În afara participărilor cu regularitate, începând din 2017, la Saloanele Filialei Locale a U. A.P. R., în palmaresul ei expozițional figurează importante manifestări de profil de grup precum: „Mărturisitori creștini”, Muzeul Istoriei, Culturii și Spiritualității Creștine de la Dunărea de Jos (2016, 2017), „Expresii și culoare”, Teatrul Dramatic „Fani Tardini”, Galați (2017), „In memoriam: Mărășești, Mărăști, Soveja”, Galeria de Artă Focșani (2017), „Art Studio”, Centrul Cultural „Dunărea de Jos” Galați (2018), „Est-Student Fest”, Universitatea „Dunărea de Jos” (2018), Bienala Internațională de Artă Contemporană „Ion Andreescu”, Buzău (2020), Bienala Națională de Artă „Camil Ressu”, Galați (2020), Saloanele Moldovei, Bacău – Chișinău” (2020), Salonul Național de Plastică Mică Brăila (2020, 2021), „Arta la ... feminin”, Galeriile de Artă „Ștefan Luchian”, Botoșani (2021) etc. Ceea ce impresionează de la primul impact vizual cu lucrările Anei-Maria Cocoș este mai întâi marea acuratețe a acestora, grija ca ele să

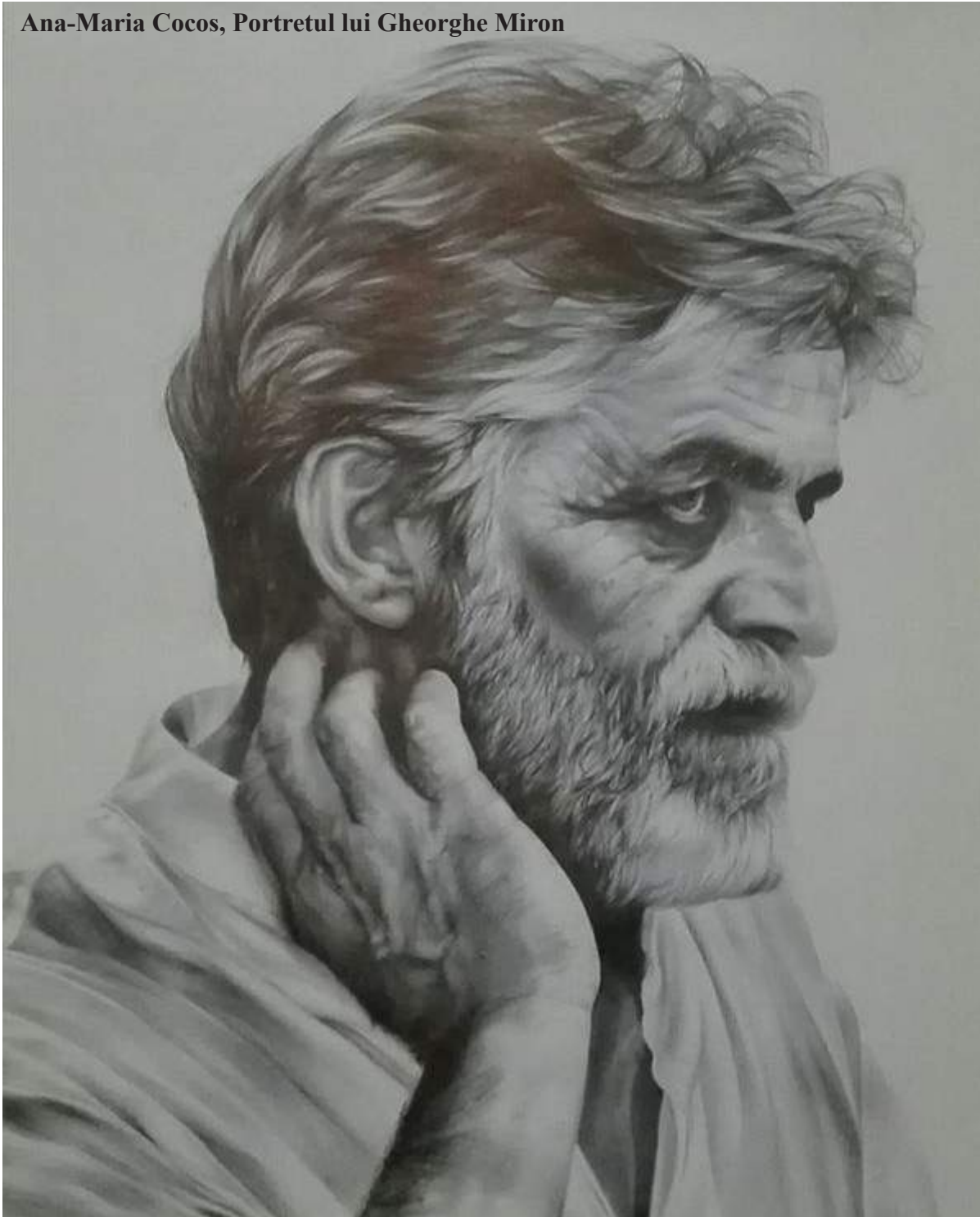
se armonizeze cu cadrul arhitectural (paspartuuri, rame), iar împreună să ofere privitorului o imagine care să încânte ochiul, să vibreze coardele sensibilității, să înalțe spiritual. Graficiană este o excelentă desenatoare și o coloristă impecabilă, uimind mai ales prin faptul că în realizarea compozițiilor sale s-a folosit doar de pixuri colorate, tehnică extrem de dificilă, obținând nuanțe tonale și efecte cromatice de mare sensibilitate, ce par a fi de domeniul miracolului. Toate tablourile expuse stau sub semnul figurativului, ea urmând îndemnul și învățătura mentorului său, pictorul și graficianul Gheorghe Miron, cunoscut adept al novorealismului, curent fundamentat de pictorul american de origine rusă Alexey Streele din Los Angeles, care respinge arta elitistă din secolul al XX-lea, pune accent pe măiestria artistică și consideră că frumusețea este esențială pentru viață, iar promovarea frumosului prin creație reprezintă însăși întâlnirea cu divinul.

Lucrările Anei-Maria Cocoș au o tematică diversă, unele sunt de natură livrescă („A fi sau a nu fi!”, „Ofelia”) sau inspirate din mitologia biblică și cea universală („Izgonirea din Eden”, „Întoarcerea fiului risipitor”, „Păcatele lui Cupidon”), altele reprezintă peisaje naturale („Simfonia Anei”, „Copacii nu au amintiri”) și create în Tabăra de la Boholț (județul Brașov), organizată de inginerul-colecționar Vasile Joanta („Drumul către credință”, „Șura”, „Amintiri din copilărie”, „Asfințit”), naturi statice („Carpe Diem”, „Dor de nestemate”, „Cântec de dragoste”, „Valsul Reginei”), nuduri („Extazul”, „Flora”), portrete („Pentru că trebuia să poarte un nume, i-am spus MATARTDOR”, „Împărăteasa viselor”).

Compoziția „A fi sau a nu fi!” și portretul „Ofelia” sunt inspirate din piesa „Hamlet, Prinț al Danemarcei” de William Shakespeare. Personajul care-l întruchipează pe Hamlet este actorul gălățean Vlad Vasiliu. El ține în mâini un craniu uman pe care-l cercetează adânc cu privirea. Titlul

„A fi sau a nu fi!”, reprezentând un celebru citat, cu încărcătură filozofică, este extras din monologul rostit de Hamlet în Scena I din Actul III al piesei. Portretul fizic al lui Vlad Vasiliu este realizat în stil hiperrealist, cu foarte multe detalii, autoarea reușind nu numai asemănarea perfectă cu modelul, dar să pătrundă cu subtilitate și în psihologia actorului, surprinzându-l într-un moment de mare concentrare. Meritul ei este cu atât mai mare cu cât în lucrarea realizată în tehnica pix colorat a obținut armonii coloristice remarcabile. Dacă titlul tabloului îl considerăm însă în relație cu tragedia lui Shakespeare, atunci reprezentarea iconică nu este reală, deoarece Hamlet a rostit cuvintele menționate în monologul amintit mai sus și nu atunci când a descoperit în cimitir craniul lui Yorick, măscăriciul regelui (Scena 1, Actul V). Tânăra nobilă din tabloul „Ofelia”, care ține simbolic în mâini un trandafir, este expresia cea mai fidelă a fragilității, frumuseții și sensibilității feminine. La fel de frumoasă, voluptoasă, cu forme rotunde, ochi mari, pătrunzători, păr lung, bogat, vestimentație elegantă este și protagonista din „Împărăteasa viselor”, ca și personajele feminine înfățișate nud din „Extazul” și „Flora”, acesta din urmă cu vădite accente suprarealiste. Lucrarea „Extazul” are configurate drept fundal în partea superioară mai multe pagini de manuscris, arse în extremități, care creează senzația de vechi, în contrast cu epiderma catifelată a trupul personajului și coloriajul viu din prim plan. Portretul pictorului Gheorghe Miron din tabloul „Pentru că trebuia să poarte un nume, i-am spus MATARTDOR” este de asemenea remarcabil. Numai în alb-negru, folosind tehnica clar-obscurului, Ana-Maria Cocoș a reușit nu numai să creeze un admirabil portret fizic al acestuia, ci, sondându-i forumul lăuntric, să-i reliefeze în expresia chipului și trăsături de ordin moral, precum înțelepciunea, demnitatea, capacitatea de a face bine semenilor, dăruirea cu care își călăuzește discipolii pe drumul adevăratei

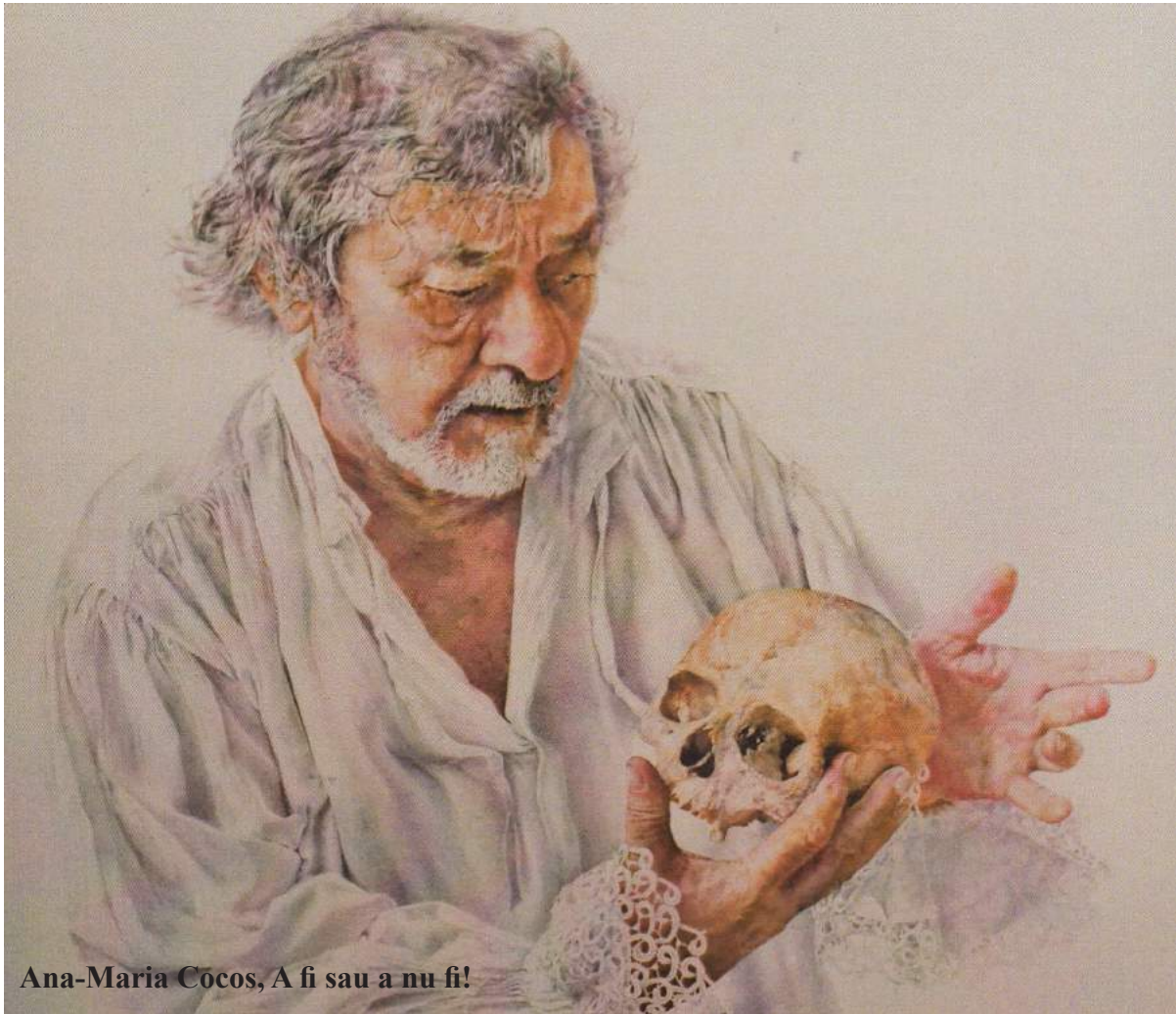
Ana-Maria Cocos, Portretul lui Gheorghe Miron

arte, dar și o vădită undă de ironie pentru nonvalorile care se manifestă zgomotos.

Compoziția „Izgonirea din Eden” este realizată prin câteva elemente simbolice: Eva, personaj planturos, cu forme opulente, păr prins în coc, ținând în

mâna dreaptă un măr, alături de ea șarpele și în plan superior, în extremitatea dreaptă a tabloului, o mână care-i indică cu degetul arătător părăsirea Raiului pentru săvârșirea păcatului original: împreună cu Adam au mâncat din Pomul Cunoașterii Binelui și

Ana-Maria Cocos, A fi sau a nu fi!

Răului. Viziunea artistei de redare a alungării din Rai a protopărinților neamului omenesc este una modernă, cu totul deosebită de cea din iconografia religioasă. Fiul care i-a cerut tatălui să-i dea partea lui de avere mai devreme și a plecat departe în lume, unde a dus o viață risipitoare, în desfrâu și beție, se reîntoarce sărac acasă, umil, recunoscând părintelui său că prin neascultare a greșit față de el și de Cer. Tatăl, în înțelepciunea sa, nu îl izgonește, ci îl primește cu mare bunătate, îl iartă, oferindu-i cinstea avută anterior. Scena reîntâlnirii este înfățișată ingenios de artistă, în două secvențe, una reprezentând doar rama tabloului așezată pe simeză, iar în față, pe un șevalet, compoziția în care tatăl își îmbrățișează fiul cu un gest protector. Compoziție neterminată, la care artista a lucrat și pe durata expoziției, în fața vizitatorilor, pentru a demonstra cât de meticuloasă și pretențioasă este această tehnică a pixurilor colorate. Chipurile celor doi sunt edificatoare pentru a sublinia vinovăția și regretul fiului risipitor și dragostea pe care tatăl i-o arată. Și în această lucrare, inspirată din Parabola fiului risipitor, cuprinsă în Evanghelia după Luca (cap. 15), Ana-Maria Cocos a găsit soluții plastice personale care să o deosebească de alți artiști care au abordat același subiect („Întoarcerea fiului risipitor”).

În naturile statice expuse remarcăm titlurile metaforice ale acestora („Carpe Diem”, „Dor de nestemate”, „Cântec de dragoste”, „Valsul Reginei”), preferința artistei pentru o recuzită deosebită, regală am spune, drapaje bogate, minuțiozitatea cu care scoate în relief cele mai fine detalii, atmosfera poetică, tonifiantă, pe care o creează, precizia formelor și volumelor,

prospețimea și strălucirea cromatică, muzicalitatea tonurilor. Este foarte greu să încadrăm aceste lucrări în rândul desenelor, fiindcă ele sunt adevărate picturi, care emoționează și sunt capabile să declanșeze o întreagă claviatură de sentimente și vibrații sufletești. De altfel, chiar și criticul de artă bucureștean Marius Tița, care i-a prefațat catalogul expoziției, în textul său intitulat „Dumnezeu în artă și perfecțiunea detaliului”, folosește sintagma „desen pictat”.

În peisajele realizate în Tabăra de creație de la Boholț, ediția a X-a (2021), artista a insistat în demersul ei asupra redării cu fidelitate a specificului arhitectural al construcțiilor fixate pe suportul de hârtie, a aducerii în atenția privitorilor a unor detalii care sporesc expresivitatea tablourilor și evidențiază uneori acțiunea distructivă a timpului. În „Drumul spre credință”, cerul ocupă mai mult de jumătate din suprafața tabloului, iar albastrul-alburiu, de o deosebită frumusețe, dobândește semnificații simbolice, ca emanație a liniștii, pioșeniei și atmosferei de reculegere de dincolo de zidurile locașului de cult, a cărui turlă dă sentimentul că pe ea se sprijină cerul. La fel de generos este spațiul acordat firmamentului în lucrarea „Asfințit”, numai că aici predominante sunt nuanțele de alb-albastru-violet-Siena, care creează o atmosferă ușor melancolică. În „Amintiri din copilărie”, amintiri bineînțelese ale organizatorului taberei, graficiana dovedește că poate fi și mai sintetică în configurarea imagistică a ansamblului tabloului. Tehnica pixuri colorat este impresionantă pentru armoniile cromatice obținute, iar dorința artistei de a o ridica la un înalt grad de expresivitate câștigă de la o lucrare la alta certitudini incontestabile, demonstrate convingător de noua sa manifestare publică.

Cu această a treia expoziție personală, Ana-Maria Cocoș confirmă pe deplin ceea ce îmi scria cu doi ani în urmă într-o corespondență electronică: „Veșnic în căutarea frumosului, a identificării acestuia, am ales drumul figurativului, care m-a surprins prin amploarea, diversitatea și complexitatea lui, dar a constituit în același timp și o provocare pentru mine, un artist tânăr, la început de drum, care non stop s-a lăsat ghidat de vise și ambiții. Prefer să fiu un artist responsabil și dornic să dau la iveală în creația mea trăiri, sentimente, taine într-un limbaj plastic cât mai realist cu putință, considerând că nu o pată de culoare aruncată pe o pânză, care creează un efect accidental mai mult sau mai puțin înțeles, poate fi numită artă”.

Nu putem să nu luăm în considerație și ceea ce notează mentorul ei, pictorul și graficianul Gheorghe Miron, în „Un gând pentru Ana” din pagina a treia a catalogului: „Ana-Maria Cocoș este un artist complet pentru vârsta ei, unic din punctul meu de vedere, unic prin tehnica descoperită de ea, cu un viitor uriaș, la care lucrăm împreună, un viitor strâns legat de trecut, de marii maeștri, de valori autentice ale artelor frumoase, de tot ce se bazează pe măiestrie și idee. Și-a propus să nu cadă în capcana facilului fără sens, a expresivității fără fond, a miracolului vorbelor bine meșteșugite, pline de otrava oratorilor plătiți să facă asta. Am învățat-o să nu renunțe vreodată la drumul ei, acest atât de frumos drum ales fără să ezite. Vrea să ajungă în vârf, vrea să aibă în jur OAMENI, să trăiască viața așa cum și-a construit-o în minte. Să construiești n-o poți face decât pe o fundație solidă, fără să arzi etape, așezând cărămidă peste cărămidă, cu un liant bun între acestea. Dacă desenul stă la baza tuturor formelor de exprimare în artă, tot așa a început să lucreze și Ana. Fire ambițioasă, dornică să atingă superlativul absolut, și-a făcut un cult din a desena zilnic și asta se poate vedea cu ușurință în lucrările ei”.

În încheiere, apreciem existența, calitatea și forma elegantă a catalogului de care se bucură expoziția (concepție, Gheorghe Miron; tehnoredactare, Costel-Adrian Radu), instrument care este un adevărat „obiect de artă”, cu valoare documentară și estetică, util celor de azi și de mâine, care poate fi un exemplu demn de urmat și de alți confrăți atunci când își organizează expoziții personale.

DICTIONAR

Artiști plastici gălățeni (184)

COȘOVLIU LAVINIA
ANTONIA – pictor. S-a

născut la 10 iunie 1958 la Brăila. A absolvit Liceul de Muzică și Arte Plastice Galați (1977), Facultatea Tehnologie și Chimia Produselor Alimentare și Tehnica Piscicolă (T. C. P. A. T. P), Secția subingineri constructori (1988) și Universitatea „Dunărea de Jos” Galați, Facultatea de Arte, secția Pictură de șevalet (2021). Membră a U. A. P. R. (2022). *Expoziții personale:* „Din lumea mea”, Facultatea de Medicină a UMF „Grigore T. Popa”, Iași (2021). *Participări la expoziții de grup:* Din 2021 participă la Saloanele Filialei Galați a U. A. P. R.; Festivalul Internațional „A.R.T.E.”, Galeria de Artă „Victoria”, Iași (2018); „Salonul de miniatură”, ediția I, Muzeul de Artă Modernă și Contemporană „Pavel Șușară”, București; Salonul internațional „Pomul vieții, semn, însemn”, ediția a VI-a, Satu Mare; Expoziția

din cadrul Festivalului de Arte Vizuale „Empatii de o parte și de alta a Prutului”, Iași și Chișinău; Expoziția „Student Art”, Galeria de Artă Focșani; Expoziția - concurs „Valsul Dunării în culori” Muzeul de Artă Vizuală Galați (2019); Expoziția internațională, „Micul Prinț”, ediția XXVI, Muzeul de Artă Satu Mare (2020); „Valul Grecesc” ediția a VIII-a, Centrul Cultural UNESCO „Ionel Perlea”, Galeria „Arcada”, Slobozia (2021); „Zis și făcut”, expoziție internațională de artă plastică, ediția I, online, Iași (2021/2022); Expoziția „CumulArt”, Biblioteca Națională a României, București (2021); Expoziția internațională de artă vizuală, „Semn tainic, Tainic semn, Însemn tainic, În semn tainic”, ediția a VIII-a, Muzeul de Artă & Galeriile de Artă Satu Mare; Expoziția internațională de artă vizuală „Identități Ieșene”, ediția a X-a și a XI-a, Iași; Expoziția Simpozionului de Creație Vizuală „Iașul – Citadela Artei și Culturii”, Muzeul U. M. F. Iași; Expoziția internațională de artă vizuală „Empatii de o parte și de alta a Prutului”, Galeria de Artă „Theodor Pallady”, Iași; Expoziția internațională de artă vizuală „Calea Suferinței”, Galeria Muzeului Municipal „Regina Maria” Iași; Expoziția de artă vizuală „Careu de Dame”, ediția a VI-a; Expoziția „Arta ... la feminin”, ediția a II-a și a III-a, Galeriile de Artă „Ștefan Luchian” Botoșani; „Dragobete Art”, expoziție de artă vizuală, ediția a IX-a și a X-a, Iași; „Portret / Autoportret”, expoziție on-line, Iași (2021, 2022); „De la inimă la inimă”, expoziție de Arte Vizuale, Muzeul UMF Iași; Expoziția Simpozionului de Creație „Nuanțele iubirii”, ediția a II-a, on-line, Galeria „Monique Roussle” Iași; Festivalul Internațional A. R. T. E. Galeria „N. Tonitza”, on-line,

Lavinia Coșovliu, Casa amintirilor

Iași; Expoziția Concursului Internațional „Eminesciana”, ediția a XII - a, Galeria „N. Tonitza”, Iași, Expoziția de arte vizuale „Orizonturi deschise”, Casa Flori (2022); Bienala Națională de Artă „Camil Ressu”, Galați (2022); Bienala Internațională de Artă Contemporană „Ion Andreescu”, Buzău (2022); Bienala Internațională de Arte Grafice „Constantin Brâncuși”, Muzeul Național „Constantin Brâncuși”, Târgu Jiu (2022). *Participări la Tabere de creație:* Tabăra Internațională de Creație Vizuală și documentare „Empatii fără graniță”, Casa Octavian, Sucevița (2021); Tabăra de Creație „Maraton Art”, organizată de U. A. P. R. – Filiala de Artă Plastică Religioasă București și Filiala Design București, comuna Cernica, Casa Flori (2022); Tabăra „Huniazii la Castel”, ediția a II-a (2022). *Distincții:*

Premiul III, expoziția-concurs „Valurile Dunării în culori”, Galați (2019); Premiul pentru pictură, „Eminesciana”, ediția a IX-a, Memorialul Eminescu, Ipotești (2019), Premiul pentru Pictură, „Careu de Dame” ediția a VI-a (2021), Premiul pentru grafică, „Identități Ieșene”, ediția a X-a (2021); Premiul pentru tehnică mixtă, Expoziția „Zis și făcut”, ediția I (2022); diplome de excelență la mai multe expoziții. Are lucrări în colecții private din România și S. U. A.

Manifestând aptitudini pentru desen încă din copilărie, Lavinia Coșovliu a urmat Liceul de Muzică și Artă Plastică din Galați, apoi, continuând o tradiție a familiei, a studiat în cadrul unei facultăți tehnice, specialitatea construcții, domeniu în care a și activat după absolvire. Peste ani, ea a revenit la pasiunea pentru desen și pictură, a urmat Facultatea

de Arte din cadrul Universității „Dunărea de Jos” și a început să expună lucrări de pictură și grafică la Saloanele Filialei Galați a U. A. P. R. și la alte manifestări cu caracter național și internațional. Cultivă cu precădere peisajul, însă a abordat și natura statică, portretul, nudul și chiar compoziția abstractă. Într-o recentă corespondență electronică, ea îmi scria: *„Redescoperirea, acum la maturitate, a vechii mele pasiuni de a picta, îmi oferă împliniri nebănuite și bucuria libertății de a crea. În general, mă simt inspirată de natura înconjurătoare, am ales ca pretext plastic motive vegetale, peisaje, țărmul și marea cu toate tainele ei. Percep natura ca pe o mare necunoscută, care mă atrage, mă incită și mă face să visez. Mă regăsesc în ambele direcții ale claviaturii, în zona buneii tradiții a picturii și în cea modernă, a experimentului. Mă aflu într-o cercetare continuă, resimt relația cu instrumentarul picturii ca o provocare, ca un joc și sunt deschisă la experimente de tehnică artistică”*. Imaginile peisajelor din lucrările Laviniei Coșovliu sunt din Galați („Dunăreană”, „Apus pe strada Domnească”, „Dunărea mea”), din zona rurală („Casa cu amintiri”), din Țara Bârsei („Cetatea Feldioarei”), din Delta Dunării („Luminiș în Deltă”), din Iași („Turnul Palatului Culturii”, „Biblioteca Universitară Mihai Eminescu”), dar și din Bulgaria („Stânci la Caliacra”, „Liman la Caliacra”) și din Grecia („Marină la Corfu I și II”). Sunt imagini sugestive, pictate în culori de mare sensibilitate, lirice prin excelență, în stare să transmită privitorilor bucuria pe care artista o trăiește în fața spectacolului mirific al naturii, emoțiile și sentimentele de care este cuprinsă. În cazul monumentelor istorice întâlnite în tablourile sale, cum sunt, de pildă, Turnul Palatului Culturii din Iași (grafică în peniță meticuloasă realizată), Turnul cizmarilor din Cetatea Sighișoara și Cetatea Feldioarei (situată pe malul stâng al Oltului,

la 17 km nord de Brașov, construită în sec. al XIII-lea, cea mai importantă fortificație ridicată de cavalerii teutoni în Țara Bârsei), preocupările artistei converg îndeosebi către redarea specificului arhitectonic al fiecăruia și a creării unei atmosfere poetice care invită la contemplare și reflexie.

În portrete, artista este înclinată spre o tratare expresionistă a chipului personajelor, fiind atrasă, așa cum bine observă lectorul universitar dr. Gabriela Georgescu, de *„oamenii umili, care ascund tainice sau tragice povești de viață, înnobilându-i și aducându-le, ca un omagiu, ca o alinare, transpunerea universului lor în fapt artistic”*.

Naturile statice cu legume sau cu flori se disting prin claritatea formelor și punerea în valoare a materialității obiectelor, iar compozițiile abstracte și colajele se înscriu și ele în căutările artistei de a găsi cele mai adecvate soluții și mijloace plastice prin care să-și exprime gândurile, ideile, trăirile, emoțiile și sentimentele.

Lavinia Cosovliu, Turnul Palatului Culturii, Iași, creion pe carton, 40 x 29 cm

ARHIVĂ FOTO

- 1. Festivalul de Datini și Obiceiuri de Crăciun și Anul Nou „TUDOR PAMFILE”**
- 2. Sărbătorile Sfântului Apostol Andrei. Târgul meșterilor populari**

CRONICĂ

- 4. Ceremonii fastuoase ale metaforei – Octavian Mihalcea**
- 6. Între litanie și persuasiune lirică – Mihaela Bilț**
- 10. Gândesc, cred, deci scriu... poezie! – Hadriann H. Secară**

SERIAL

- 13. Scarpin bine și ieftin! – Ion Manea**
- 34. Fiecare pasăre pe limba ei? Ce moș vine de sărbători? – Cătălin Enică**

DOCUMENT ISTORIC

- 26. Retrospectivă. Școala Gălățeană – 30 – un brand jurnalistic – Ghiță Nazare**
- 31. Vizitatorul – Violeta Ionescu**

CREAȚIE LITERARĂ

- 16. Trage-ți sufletul – Iosif Roca**
- 19. Povestea îngerului căzut – Nicolae C. Ariton**
- 21. Așteptând Sânzienele – Elena Netcu**
- 23. Sunt prea cuminte pentru – Elena Tamazlăcaru**
- 25. Gelsenkirche – Gheorghe Bacalbașa**

RĂFTULESCU

- 20. Erotezii – Dan Viță, Ed. Junimea**

TRADUCERI

- 28. Paul Emond. Cele douăzeci și patru victorii de etapă ale pictorului Belgritte (III) ficțiune – Carmen Andrei**
- 30. Poeme peregrine – Florentina Paraschiv**

ARTĂ PLASTICĂ

- 37. MORPHOCHROMA – Corneliu Stoica**
- 42. DICȚIONAR. Artiști plastici gălățeni (183) – Corneliu Stoica**

Galăț, cod 800008, str. Domnească, nr. 61
Tel.-Fax: 00-40-236-418400; 00-40-236-415590
E-mail: office@ccdj.ro-revistadunareadejos@ccdj.ro
www.ccdj.ro